

VIRUMAA

RAHVÄÜTIKOO

925 - 935

AM

23su.

374.7(40)

VIRUMAA RAHVA- ÕLIKOOL

1925-1935

Rahvalikooli laste laul.

Sf. 14324

Riigiraamatukogu.
№. A. 23506:9

№ 261. (5. II 36).

1925-1935

VIRU
RAHVA
ÕLIKOO

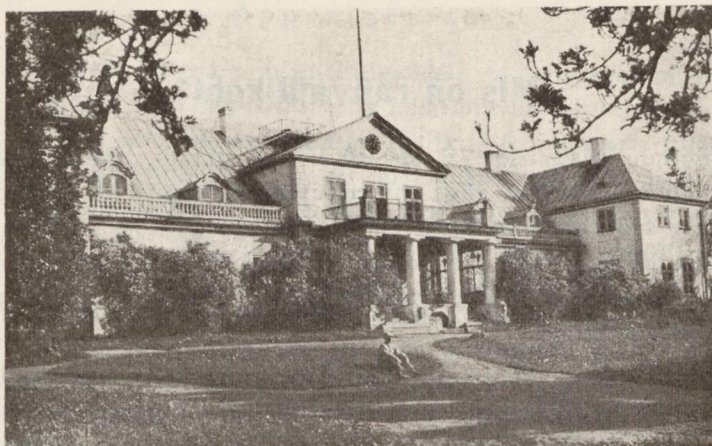
Trükitud J. Mällo trükikojas, Tartus 1936.

1936. 12. 24

Trükitud J. Mällo trükikojas, Tartus 1936.

1936. 12. 24

1936-1937

Rahvaülikooli laste laul.

Kaks on kodu meil — kallimaid paiku,
jõulätet, sihtide algust:
Teokätel üks on kesk väljade vaikust
ja teine me aadete valgus!

Vaimustust saama, me väljadelapsed,
tormame tarkustepäikselt —
tulles sealt iga meist õnnesepp vapper
ja külvaaja kodumaal väiksel!

Kaks on kodu meil — kallimaid paiku,
jõulätet, sihtide algust:
Teokätel üks on kesk väljade vaikust
ja teine me aadete valgus.

Leida Kaber, end. õpil.

Mis on rahvaülikool?

Sellele küsimusele ei ole nii kerge vastata. Ja sellepärast kuuldubki õige tihti väga mitmesuguseid vastuseid. Ühed nimetavad teda kutsekooliks, teised üldhariduslikuks kooliks, kolmandad lihtsalt täienduskooliks. Mõnel pool aga arvatakse, et rahvaülikool on rida populaarteaduslikke loenguid mitmesugustelt teadusealadelt.

Ükski neist vastustest pole õige, kuigi riivavad osaliselt rahvaülikooli ülesannet. Ei ole sellepärast õiged, et rahvaülikool oma eesmärgi püstitamisel üldse ei lähtu õppeainest ega mingisugusest kindlast elukutsest, vaid õpilasest kui inimesest, kui riigikodanikust, kui teatava rahva liikmest.

„Tunne iseennast“ on igivana kuid sellegipärast, või just sellepärast alati uus nõue noorele elluastuvale inimesele. Tunda oma kalduvusi, võimeid, andeid ja nende piiriseid, teada oma nõrkusi, oma sisemisi vaenlasi — on igale hädavajalik, et hoiduda eksisammudest ja pettumustest elus. Selles eneseuurimises peab rahvaülikool temale juhiks olema. Kuid et isiku elu võib avalduda ainult ühiskonnas, on vaja noort inimest viia osadusse põhimõtete ja tunnetega, mis kannavad rahvaelu. Ajaloolise vaatluse kaudu peab sulama tema teadvuses rahva minevik, olevik ja tulevik üheks tervikuks, üheks töö- ja võitlusahelikuks, kus ka praegune põlv on lüliks. Et ahela tugevus oleneb iga üksiku lüli tugevusest, sellest tõuseb kohustus meie aja noortele, kaasa mõjuda ka oma elu ja tegevusega, et käesolev ja tulevane põlv oleks eelkäijate vääriline. Peab tekkima elav kokukuuluvuse tunne ühiskonnaga, tunne, et tervikule on tähtis iga väiksegi osake, kui ta täidab oma peale võetud ülesandeid ausalt ja õieti. Nende ülesannete leidmisel on jälle rahvaülikool noortele abiks, näidates neile mitmesuguseid tööalasid ja võimalusi, kus nad võiks oma jõudu kasulikule tööle rakendada. Öeldust selgub, et rahvaülikool on siiski midagi muud, kui eelnimetatud kutse-, täiendus- või mõni muu õppekool.

Kõige sobivam sõna rahvaülikooli mõiste tähistamiseks oleks vast sõna — elukool.

Õppeainetest.

Vastavalt kultuuri mitmekülgsusele ja noorsoo mitmekesistele huvidele on rahvaülikoolis käsitletavate ainete hulk õige rohke. Siin leiavad aset üldhariduslikud kui ka eri- ning oskusained. Üldainetest on esikohal emakeel, ajalugu ja kirjandus, mille kaudu õpilane tutvub rahva kultuuriga minevikus ja käesoleval ajal. Aja- ja kirjandusloo õpingutest selgub õpilasele, et praegune kultuuriline tase, ja ühiskondlik ja riiklik seisukord ei ole mitte iseenesest sülle kukkunud, vaid on aastasadu kestnud rahva paremate tütarde ja poegade töö- ja püüete viili.

See virgutab ka noori püüdma ja võitlema, kui näevad, et ükski kodumaa ja rahva parema tuleviku nimel toodud ohver mõjuta ei jää. Selleks pakub meie rahva minevik küllaldaselt näiteid.

Ajaloolisel vaatlusviisil on veel teine tähtis ülesanne: õpetada käesoleva aja sündmusi hindama kaugemast perspektiivist, mis hoiab ära liigest kergeusklikkusest moeoolude vastu, lubab neis kergemini eraldada puhast vett vahust ja kõntsast. Reaal- ja eriained viivad õpilase käesoleva aja ainelise kultuuri probleemide käsitlesele, eriti põllumajanduse kui meie rahva tähtsamal tööalal, õpetades ka siin kätt parajal ajal ja kohal külge panema.

Mõnelt poolt võib etteheiteid kuulda, et rahvaülikooli suur õppeainete hulk viivat tähelpanu killunemisele, mitut jänest korraga taga ajades ei saavat ta ühtegi kätte. See etteheide ei pea siiski paika, sest killunemisele ei vii mitte õppeainete rohkus, vaid seisukohtade mitmekesisus nende käsitlel.

Rahvaülikooli töö, lähtudes õpilasest kui isiksusest, suundub ühteainsasse tulipunkti. See punkt on õpilase tulevane kodu, **E e s t i k o d u**, sõna kõige kitsamast kuni kõige laiema mõisteni.

Sellepärast toimub ainevalik äärmise piinlikkusega, ainult see leiab tähelpanu, mis soodustab õpilase tööd oma kodu, kodumaa ja riigi hääks, kõik muu jääb kõrvale.

Õpilaste kalduvustele ja huvidele vastu tulles võimaldatakse neil mõne aine õppimisest loobuda, et selle asemel mõnda teist, mis neid rohkem huvitab ehk nende tulevase elukutsega

rohkem seotud, põhjalikumalt õppida. Aine käsitusviisidest on rahvaülikoolis tarvtusel kolm: loeng, õppetund ja õpiring.

Loengu ülesandeks on mõjutada õpilase maailmavaate kujundamist. Loeng on tarvtusel peasjalikult ajaloo ja kirjan-
dusloo käsitusel.

Emakeelt, matemaatikat, maateadust jne. õpetatakse hari-
likus õppetunnis, kus aine käsitus sünnib läbirääkimiste ja
õpilaste iseseisvate ülesannete täitmise teel.

Õpiringi-meetodit tarvitatakse säärase õppeainete käsitlu-
sel, mille vastu kõik õpilased huvi ei tunne, millised üldsun-
duslikud ei ole, sagedast siiski ka harilikus tunnis või loengus
käsitletavate ainete süvendamiseks.

Õpiringis töötavad õpilased rühmade viisi 10—25 õpil. rüh-
mas. Rühmadeks on jaotatud õpilased ja nimelt oma eeltead-
miste järele ka neis õppetundides, kus aineõppimine seda
nõuab, näit. matemaatikas, emakeeles.

Rahvaülikooli õpetajatest.

Rahvaülikool esitab oma õpetajatele palju suuremaid nõu-
deid kui tavaline kool. Peale oma aine täieliku valitsemise, mis
tingitud juba sellest, et tema kuulajad kui täiskasvanud, on
palju nõudlikumad ja ka sellest, et ainevalikus osata jätta kõr-
vale kõik mitteoluline kooli ülesandele, peab ta tundma käes-
oleva aja kultuur- ja majanduselu, et sel alal anda juhiseid õpi-
lasele.

Ta peab olema hea noorsoo-psühholoog, et mõista noorsoo
vaimlisi ja hingelisi nõudeid.

Rahvaülikooli õpetaja peab armastama kodumaad, noorsugu
ja oma elutööd nägema noorsoo ja tema kaudu kodumaa kasva-
mises ja arengus.

Ei ole mõeldavad õpetajad ühes rahvaülikoolis, kes ei
omaks ühiseid pedagoogilisi tõekspidamisi.

Õpetaja on kõige tähtsam eeldus rahvaülikooli tööle. Ei
aita kõige otstarbekohasemad koolihooned, kõige korralikumad
õppeabinõud, kõige põhjalikumatel pedagoogilistel kaalutus-
tel koostatud õppekavad, kui puudub vaim, mis neid elustab.
See vaim peab väljuma õpetajast.

Sellepärast uute koolide asutamisel või vanade ümberkor-
raldamisel peab kõige pealt küsima: kas leidub kavatsuste lä-
biviimiseks kohaseid õpetajaid.

Õpilased.

Rahvaulikool on küpse noorsookool. Alla 17 a. vanuseid ei tarvitseks rahvaulikooli võtta.

Ei ole vist vaja palju sõnu kulutada selle selgitamiseks, kui tähtis ajajärk inimese arengus on noor iga, seda on inimsoo suured kasvatajad ammu teadnud ja moodne noorsoopsühholoogia viimasel ajal kõigile selgeks teinud.

Olgu nimetatud lühidalt ainult järgmist. Alles nooreas (17—25 a.) jõuab inimene sellele arenemise astmele, kus ta aru saab ja täit huvi tunneb enese isiku kokkukuuluvusest kaasini-mestega ajas ja ruumis, kus esmakordselt tõsiselt kerkivad päe-vakorrale küsimused eluülesannetest ja eluväärtusest üldse. Selles eas loob inimene esmakordselt suured elukavad. Siin omandab tema vaim selle avaruse, mis teda vastuvõtlikuks teeb kõrgematele ideedele ja aadetele. Alles nüüd võib ta ütelda: Inimene olen ja midagi inimlikku ei ole mulle võõras.

Selles eas on inimene õieti kõige vastuvõtlikum kasvatus-likkudele mõjutustele. Ei ole sellepärast sugugi ime, et rahva-ülikool suudab lühikese ajaga (5—6 kuuga) pakkuda oma õpi-lasile nii palju. Õieti ei või siin juttu olla mngjsugusest suu-rest teadmiste oskuste hulgast, mida pakub rahvaulikool. Ei, palju enam võib kõnelda uinuvate (latentsete) hingeliste jõu-dude äratamisest ja nende juhtimisest otstarbekohasele tegevu-sele. Ei ütle asjata paljud rahvaulikooli vilistlased, et rahva-ülikool on andnud neile elujõudu ja töötahet. Loomulikult ei saanud kool neile seda anda, vaid aitas ainult avastada ja kasu-likule tööle rakendada seda energiat, mis neis seni uinus.

Teine tähtis eeldus rahvaulikooli edukaks tegevuseks on kahtlemata see, et õpilased kooli tuleks vabatahtlikult.

Sundusliku õppeasutisena ei oleks rahvaulikool üldse mõel-dav. Siia tulevad eestkätt noored, kes soovivad end edasi hari-da, ilma kõrvaliste mõjutusteta, sest mingisuguseid ametlikke õigusi kool ei anna, ega mingisugused erilised kohad õpilasi ei oota.

Selle tõttu omab kogu õppetöö rahvaulikoolis teatava aate-lise ilme: õpitakse selleks, et targemaks saada, et igapäevases elus teadlikum, asjatundlikum olla.

Kooli sisemine elu.

Kõige rohkem tähelpanu vääriv rahvaülikoolis on kahtlemata õpilaste ühiselu korraldus koos õpetajatega. See omab täiesti perekondlikku ilmet, sest kogu aja, kuus kuud, elavad õpilased koos õpetajatega ühise perena: klassis, töökodades, söögilauas, lugemistoas puutuvad nad alati kokku. Õpetaja ei ole siin ülemus, vaid vanem kaaslane, kes rohkem kogenud, kelle silmaring laiem, teadmised suuremad kui tema noorematel kaaslastel ja võib neile selle tõttu juhiks olla nende õpingutes ja otsingutes.

Õpetajad on alati kättesaadavad õpilastele, oma vaba ajagi veedavad nad tavaliselt õpilaste hulgas. Nii alati kokku puutudes tutvuvad õpetaja ja õpilane teineteisega palju põhjalikumalt, neil tekib rohkem usaldust teineteise vastu, rohkem teineteise mõistmist ja teisi puhtinimlikke suhteid.

See toob rahvaülikoolis teatava ühise sõprusringi-õhkkonna, mis on, kui mitte ainuke, siis tähtsaim eeltingimus kasvatustele mõjutustele. Ei ütle ju asjata Pestalozzi: „Meie sugu harib (kasvatab) end ainult väikestes, kitsastes ringides, millised kokku liitunud armastuses, usalduses ja ustavuses. Haridus, inimeseharidus on oma alguselt ja tuumalt igavesti isiksuse asi, või säärase asutiste asi, mis isiksuse südamele ja vaimule lähedased on.“¹⁾

Rahvaülikooli elu allub kodukorra alusel kindlatele reeglitele. Tööpäev on võrdlemisi pikk, kestab hommiku kella 7.30 kuni kella 19-ni, välja arvatud lõuna vaheaeg kella 12—14-ni. Peale selle tuleb õpilastel veel hoolitseda kooliruumide korrashoiu eest. Koormavaks ta õpilastle siiski ei muutu, nagu näitab kogemus, sest töö vaheldub puhkeaegadega, teoreetilised tunnid praktilistega.

Säärana, alati edasitõttav, igal sammul midagi tarvilikku ja uut pakkuv elu loob õpilases rõõmsa meeleolu ja teotahte, mis sunnib raskustele mitte alluma, vaid neid võitma. Selle teotahte viib õpilane koolist kaasa koju, kus asub endst tööd jatkama uue jõu ja innuga.

Enamuses ei piirdu töö ainult oma koduga, vaid laieneb seltskondliku töö näol lähemale või kaugemale ümbruskonnale. Ka selleks on rahvaülikool tugevat tõuget andnud.

1) An die Unschuld, den Ernst und den Edelmut meines Zeitalters.

Sellest põgusast pilgust rahvaülikooli ellu ja tegevusesse selgub ehk ka vastus küsimusele: Mis on rahvaülikool?

Ta on selle osale meie noortest, kes peale algkooli ja võib-olla mõne lühiajalise kutsekooli lõptamist astuvad otse tegeliku ellu (ja neid on rõhuv enamus) kõrgemaks kooliks, ülikooliks, kus nad võivad omandada haridust, teadmisi ja oskusi selleks, et oma harilikke kutseülesandeid täita teadlikult ja asjatundlikult, kuid selle kõrval võtta ka osa oma rahva vaimlisest elust, ühe sõnaga olla täisväärtuslik rahvaliige ja riigikodanik.

J. Ruus.

Me aatekodu.

Me aate-kodu, Rahvaülikool,
Veel palju ärksaid, innustunud noori
Sa võta vastu, terita ja ellu saada!
Pea säde leegi annab igalpool,
Ja valgus taandab pimeduse loori:
Me rahvas sammub edu helget rada.

Ja rakendame, kallis Eestimaa,
Töökäte jõu ning õilistetud tahte
Su kauniks tulevikuks, sünni-kodu pinda!
Me aate-kool ja meie isamaa —
Neid säilitame hinges kahte.
Laul meile võimsalt paisutagu rinda!

Kosti Lindam, RÜKi õpilane.

Kümme aastat noorsookasvatuse tööd.

Tagasisivaade Virumaa Rahvaülikooli 10-aastasele tegevusele.

Rahvaülikooli mõte Eestis (siin on juttu ainult põhjamaa-tüübilisest rahvaülikoolist) on kaugelt vanem kui selle teostamine Virumaa Rahvaülikooli näol. Juba 1910. aastal kirjutas J. Tõnisson pikema ülevaate põhjamaade rahvaülikoolidest, mis ilmus järgmise aasta „Sirvilaudades“ ja hiljem eribrošüürina. Kuid mingisuguseid tegelikke samme mõtte elluviimiseks tol ajal ei astunud, kui selleks mitte arvata eraviisilisi läbirääkimisi ja kirjavahetust asjast huvitatute isikute vahel. Ei võinudki veneajal juttu olla rahvaülikooli mõtte teostamisest, sest selle kooli eeltingimuseks on vabadus, mida meil siis ei olnud.

Uue jõuga tungib mõte esile pärast 1917. a. revolutsiooni. Eesti seltskonnategelaste koosolekul (24.—26. III. 1917) nõutakse muude koolireformide kõrval rõhuga ka põhjamaatüübiliste rahvaülikoolide asutamist (J. Tõnisson, P. Põld j. t.). Tallinnas asutatakse ühing „Rahvaülikool“, kelle eesmärgiks muu-seas oli ka maarahvaülikoolide asutamine.

Revolutsioonile järgnevad äärmiselt rahutud ajad ei lase aga selgi korral mõttel teoks saada. Kuid siit peale ei vaibu ta enam, vaid vilksatab siin-seal ajaleheveerul, kongressil, isegi riigikogu kõnetoolil.

Elavamalt päevakorrale kerkib rahvaülikoolimõte 1922—23 aastal. Ilmnevad püüded asuda teoreetilistelt arutlustelt tegelikkudele sammudele. Asutatakse rahvaülikooli seltsid: Virumaal, Järvamaal ja Tartumaal. Nähtavasti nende seltside õhutusel ja mõjul saab küsimuse käsitus elavamaks ka ajakirjanduses. Meie hariduseelu juhid ja teised asjast huvitatud esinevad pikemate sellekohaste kirjutustega: P. Põld „Postimehes“ nr. 162, 1924. a. E. Vesterinen „Põllumehes“ nr. 11, samal aastal, tollaegne haridusminister prof. Rahamägi „Üliõpilaslehes“ nr. 5, 1925. Kirjutistes nõutakse rutulist rahvaülikoolide ellukutsumist maal.

Mõttest teoni jõutakse siiski ainult Virumaal. Siinne rahvaülikooli selts algab tegevust aprillikuul 1924. Mõtte algatajaks ja tarmukamaks teostajaks oli tollaegne Virumaa riigi-

maade ülem A. Thomson, kes oli noores eas õppinud Põhja-Savo rahvaülikoolis Soomes, seega isiklikkude kogemuste kaudu tuttav rahvaülikooli eluga ja oskas sellepärast hinnata selle kooli tähtsust noorsoo kasvatuses.

Seltsi eesmärgiks on avada Virumaal rahvaülikool ja juba 1. novembril 1925. Eeltöödena selleks kerkivad päevakorrade kolm ülesannet: muretseda koolile tarvilised ruumid, luua koolile ainealine alus kindlate toetussummade näol, leida kohane juhataja ning õpetajad. Oma maja ehitamiseks ei saa kõne allagi tulla, selleks puuduvad igasugused ainelised võimalused, jäädakse peatuma vabaolevate Virumaa endiste härrastemajadele. Neist osutub rahvaülikoolile kõige kohasemaks endine Kunda mõisa härrastemaja, mille kasutamiseks Vabariigi valitsuselt luba saadakse. Toetust loodetakse saada Haridusministeeriumilt, Viru maavalitsuselt, teistelt omavalitsustelt, seltsidelt, ühingutelt, eraisikutelt. Rahvaülikooli mõtte tutvustamiseks laiematele ringkondadele avaldatakse brošüür „Rahvaülikool maaal“ ja üleskutse „Uus õppeasutus“. Neid levitatakse rohkel arvul üle kogu maa.

Seltsi lootus toetuse asjus täitus ainult osaliselt: Haridusministeeriumilt ja Viru maavalitsuselt saadi juba esimesel aastal võrdlemisi suur toetus — HSM-lt Kr. 11000.— ja Viru maavalitsuselt Kr. 1500.—¹⁾. Teistelt omavalitsustelt saadi kokku kõigest 90 krooni (Kavastu vallalt 10 kr., Undla v. 50 kr. ja Peetri v. 30 kr.), eraisikutelt Kr. 164.24.

Sellest nähtub, et suuremateks toetajateks olid algusest peale HSM ja Viru maavalitsus, on seda olnud kuni käesoleva ajani. Muid toetusi on nii vähe saadud, et ei tarvitse siin nimetatagi.

Asutakse kiires korras kooliruumide remonteerimisele ja inventari nõutamisele.

Kohase koolijuhataja leidmine teeb kaunis suuri raskusi. Ajalehe kuulutuse peale esineb küll rohkesti kandidaate, kuid raske on valida, sest rahvaülikooli juhtimine nõuab andeid, oskusi ja vilumusi, milliseid ei oma iga tavaline õpetaja. Pika kaalumise ja nõupidamise järel osutub väljavalituks loodusteadlane, endine õpetaja ja seltskonnategelane, Gustav Vilberg, kellega sõlmitakse leping 1925. a. algul. Seltsi korraldusel sõi-

1) Tolleaegsed margad on kroonidesse ümber arvatud.

dab uus juhataja Soome, kus tutvub viie nädala jooksul Soome rahvaülikoolidega, külastades selle ajaga mitut rahvaülikooli ja peatudes pikemat aega Kõivumäel Põhja-Savo rahvaülikoolis.

Nii arenevad ettevalmistused kõigiti edukalt, ja 1. novembril 1925. aastal võib Virumaa Rahvaülikool tegevust alata. Selleks on palgatud juurde veel neli õpetajat: majapidamisõpetajaks ja abijuhatajaks pr. Ellen Vilberg (juhtaja abikaasa), põllumajanduslikkude ainete õpetajaks agronoom Eduard Oja, naiskäsitöö õpetajaks prl. Marta Roobere ja meeskäsitöö õpetajaks Rudolf Bergmann.

Õpilasi tuleb kooli rohkem kui loodeti, nimelt 71. Avamisaktus peetakse 6. dets. 1925. õige suurejooneliselt. Noorele haridustemplile on saatnud õnne soovima oma esindaja Eesti Vabariigi valitsus haridusministri prof. H. B. Rahamäe näol, ilmunud on ka piiskop J. Kukk, kes peab vaimuliku talituse, Soome valitsuse ja haridusministeeriumi nimel soovib uuele rahvaülikoolile õnne Põhja-Savo rahvaülikooli juhataja mag. Mikander, peale selle hulk tervitusi riigikogu rühmade, hariduslikkude ja muude organisatsioonide esindajatelt ja teistelt. Telegraafi teel olid õnnesoove saatnud paljud Soome rahvaülikoolid ja üks Rootsi rahvaülikool. Nii algas meie esimene rahvaülikool oma tegevust pidulikuis meeleolus, Vabariigi valitsuse, hariduslikkude organsatsioonide ning teiste, rahvaülikooli tähtsust hindavate, asutuste ja isikute õnnitlustel kodu- ja välismaalt. Kuid nagu ikka, peole järgneb argielu oma päevast-päeva kestvate murede ja raskustega. Nii ka siin. Nähtavasti on õpilasi rohkem vastu võetud, kui kooliruumid, eriti töökojad ja nende õppevahendid seda lubasid. Sellega ongi ehk seletatav, et mitmed õpilased juba mõne nädala pärast koolist lahkusid. Igatahes paistab enne kursuse lõppu lahkunute õpilaste protsent ebanormaalselt suur olevat, nimelt 20.

Ka tekivad õõrumised ja lahkkelid Rahvaülikooli seltsi ja koolijuhatajuse vahel, samuti ka õpetajate eneste vahel. See ei jäta muidugi mõju avaldamata kooli sisemisse ellu, sest rahvaülikoolis elavad õpilased ja õpetajad ühise perena koos. Järgmisel aastal langeb õpilaste arv 43-le. Õpetajatest lahkub agronoom Oja, tema asemele tuleb agr. A. Laan, kes püsib kuni jõuluni. Tema järeltulejaks saab Joh. Elken, kuid lahkub temagi enne kooliaasta lõppu, andes ruuma Evart Tammele. Muidugi ei jää mõjuta koolitööle kolmekordne õpetajate vahetus kuue

kuu jooksul. Et lahkkelid koolijuhatus ja RÜKi Seltsi vahel aina süvenevad, lahkuvad kõik õpetajad 1927. a. suvel peale nais käsitööõpetaja prl. Roobere.

Sisemised lahkkelid ei jätnud mõju avaldamata ka kooli arengule. Nähtavasti kandus selle läbi tekkinud rusuv meeolu ka õpilastesse ja nende kaudu väljaspoole kooli. Järgmise, kolmanda kooliaasta alguseks leidub väga vähe kooliastujaid, kõigest 18.

RÜKi Selts otsustab siiski kooli mitte seisu jätta ja asub uute õppejõudude muretsemisele. Juhatajaks kutsutakse Läänemaa seminari õpetaja Jaan Ruus, majapidamisõpetajaks prl. Möllits, käsitöö õpet. Joosep Parinbak, kuna põllumajanduslike ainetes õpetajaks tuleb kevadel lahkunud end. õpetaja Evart Tamm. 1928. a. sügist tuleb lugeda Virumaa Rahvaülikooli senises elus kõige tumedamaks, lootusetumaks ajajärguks: olakse koolist nagu pettunud, lähem ümbrus on tema vastu täiesti passiivne, et mitte rohkem ütelda, isegi lähedalseisvad isikud näivad nagu kahtlevat kooli tulevikus, õpetajaspere meeolu pole kõige roosilisem, sest väheste õpilaste tõttu tunduvad ruumid tühjad, õudsed ja kõledad. Neid ei saa algul isegi soojaks kütta, sest puuduvad puud, mida põhjatute teede pärast ei saa juurde vedada. Selline madalrõhkonna meeolu hakkab aegamööda siiski haihtuma. Järgmisel kevadel asutakse jälle hoogsamale selgitustööle. RÜKi Seltsi väljaandel ilmub brošüür „Virumaa Rahvaülikool“, milles lühidalt käsitletakse rahvaülikooli ülesandeid meil, Virumaa Rahvaülikooli senist tegevust ühes statistiliste andmetega, õppekava ja -meetodeid. Brošüür (ilmub 3000 eksempl.) saadetakse koolidele, vallavalitsustele, hariduslikele organisatsioonidele ja üksikutele isikutele, kes soovivad lähemalt tutvuda Rahvaülikooli tegevusega. Brošüüriil on mõju, järelepärimised kooli kohta suurenevad. Kahtlemata aitas sellele palju kaasa ka Haridusliidu poolt 1928. a. algul korraldatud hariduskongress, kus Virumaa Rahvaülikooli juhatajal oli võimalus esineda pikema selgitava ettekandega rahvaülikoolide kohta. Kooli sisemises elus kadusid lahkkelid õpetajate vahel, samuti ka kooli- ja RÜKi Seltsi juhatus vahel, see lõi normaalse õhkkonna, milles võis ka koolitöö areneda soodsamalt.

1928. a. sügisel tõuseb õpilaste arv koolis jälle 43-le, järgmisel aastal juba üle 50-ne ja jääb sellele tasemele püsima kahel

aastal. Põllumajandusliku kriisi järsu süvenemise ajal, sügisel 1931, kus põllumajandusliikude saaduste hinnad langevad katastroofiliselt, langeb ka Rahvaülikooli õpilaste arv 30-le. Et seekordne langus just põllumajandusliikude saaduste hindade langusest olenes, nähtub ka sellest, et suvel ja vara-sügisel tung kooli sama elav oli kui eelmistel ja järgnevatel aastatel, oli ka sama palju registreeritud õpilasi, kuid õppetöö alates ei saanud väga paljud majandusliikude raskuste tõttu oma soovi täita. Viimastel aastatel on tung kooli suurem olnud, kui ruumid lubavad õpilasi vastu võtta, nii on mitmelgi tulnud järgmise aastani oodata.

Istuvad pahemalt paremale, I. reas — õpetajad: M. Roobere, J. Ruus, praktikant A. Muru; II. reas — õpet. H. Näks, praktik. J. Tilk, õp. A. Mägi, pildil puudub õp. H. Soorm.

Seltskonna huvi kooli vastu on ka järjest kasvanud. Selleks on palju kaasa aidanud meie suured keskorganisatsioonid, nagu Haridusliit, Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus, Maanaiste keskselts. Nad juhivad andekaid edasipüüdjaid noori rahvaülikooli õppima, Haridusliit on väga paljudele selleks isegi ainelist toetust määranud, ja saavad rahvaülikoolist kohapealsetele seltsidele tegelasi.

Kõige suuremaks rahvaülikooli mõtte levitajaks ja propageerijaks osutuvad siiski õpilased ise ja just oma töö ja tegevusega, viies koolist kaasa suure hulga elulisi teadmisi ja praktilisi oskusi, mida igapäevases elus ja seltskonna-tegevuses hea

eduga kasutavad, äratavad nad selle läbi teistes noortes hüvi rahvaülikooli vastu, mis toob neistki paljud sinna õppima. Ongi huvitav jälgida, et rahvaülikooli õpilaste asukohad üle meie kodumaa mitte ühetasaselt laiali külvatud ei ole, vaid siin-seal tihedate kobaratena esinevad. Selle tõttu on isegi võimalus olnud kohalikke Rahvaülikooli vilistlaskogu osakondi ellu kutsuda.

Õpetajate-küsimus, mis rahvaülikoolis tähtsamaid, ei lahenenud nii ruttu, sest on ju üldse raske rahvaülikoolile sobivaid õpetajaid leida. Aastate vältel toimusid veel mitmedki vahetused. Viimase kolme aasta jooksul on aga õpetajate koosseis olnud muutmata ja nimelt järgmine: Jaan Ruus (juhataja 1927. aastast), Aleksander Mägi (põllumajanduslikkude ainete õpet. 1932. a.), Marta Roobere (naiskäsitöö õpetaja 1925. a., seega kooli algusest), Hilde Soorm (majapidamis-õpetaja 1932. a.), Heino Näks (meeskäsitöö õpetaja 1928. a.).

Virumaa Rahvaülikoolis on juba algusest peale käsitletud järgmisi aineid: ajalugu, rahvaluulet, eesti keelt, usu- ja kõlb-luseõpetust, maateadust, tervishoiu- ja karskuseõpetust, laulmist, matemaatikat, võimlemist, põllumajandust, karjakasvatust, aiatööd, kodumajandust, ühistegevust ja kodanikuteadust, arvepidamist, käsitööd. Et õppeaineid palju, siis on üksikute ainetest valitud välja kõige olulisem ja vajalisem igapäevases elus. Erilist rõhku pannakse käsitööle ja kodumajapidamisele, kui tähtsamatele kodukultuuri arendamise teguritele. Peale harilikkude tundide peetakse kaks korda nädalas n. n. keskustelutundi. Neis tundides esinevad õpilased ise ettekannetega mitmesuguste küsimuste üle, millele järgnevad läbirääkimised. Neist tundidest võtavad osa kõik õpetajad ja õpilased, kuid peategelased on õpilased, sest nende hulgast on koosoleku juhataja, kõneleja ja protokollija. Keskustelutunnid, kuigi õpetajate juhtimisel, on rajatud õpilaste isetegevusele. Veel laiemat isetegevust võimaldab õpilasühingu tegevus. Rahvaülikoolis töötab selle algpäevist õpilasühing, milline muidugi igal aastal end uuendab. Ühingu ülesandeks on toimetada omavahelist ajakirja, korraldada kõne- ja kirjatööde võistlusi, pühapäevaõhtuseid koosviibimisi, koolikooperatiivi. Õpilasühingu töö pakub eriti neile, kel kalduvusi seltskondlikuks tegevuseks, häid võimalusi sellekohaste teadmiste ja oskuste omandamiseks, seegi töö toimub õpetajate kontrolli all ning juhtimisel.

Pikemalt peatume pühapäevaõhtustel koosviibimistel. Neid korraldavad õpilaste hulgast valitud toimkonnad, iga õhtuks ise toimkond; nii saavad nende korraldamisest osa võtta kõik õpilased, kellel selleks tahtmist ja kalduvust. Toimkond koostab kava ja esitab selle vastavale õpetajale. Kui kava vastuvõetav, hangitakse tegelased ja asutakse harjutusele. Õhtute kava koosneb kahest osast: ettekannetest ja nn. seltskondlikust osast — mängud ja tants, kumbki osa kestab umbes üks tund. Koosviibimine algab ja lõpeb lauluga. Sisulises osas on harilikult: kõne, laul, deklamatsioon, lühike näidend, mõnikord õpilaste oma dramatiseering. Korraldatakse ka erilisi koosviibimise õhtuid, kus terve õhtu on pühendatud ainult ühele küsimusele. Nii on korraldatud: kodu-, ema-, rahvaluule-, hõimu-, Kalevipoja- ja kodumaaõhtuid. Säärased õhtud on osavõtjatele eriti meeldinud, nende korraldamist tuleks õhutada ka väljaspool kooli.

Peale koosviibimiste, kus osavõtjate arv piirdub õpilastega ja nende lähemate tuttavatega, korraldab Rahvaülikool aastas kolm suuremat pidu: kooli aastapäeval, mis peetakse veebruarikuu esimesel laupäeval, Vabariigi aastapäeval ja kooli kursuse lõpu puhul, harilikult maikuu esimesel pühapäeval.

Lähem ümbrus suhtub Rahvaülikooli sõbralikult. Õieti on ta kujunenud kohaliseks kultuuriliseks keskkohaks: siin peetakse tihti loenguid, tähtpäevade puhul aktusi, põllumajanduspäevi, lõikuspühasid, rahvuspäevi, kusjuures korraldajaks on Rahvaülikool koos kohalikkude seltsidega. Peale selle on Rahvaülikooli enese poolt korraldatud pea igal suvel mesindusaiandus, kodumajandus- või mõni muu kursus. Siin on pidanud omi suvipäevi isegi ülemaalsed organisatsioonid: ÜENÜ Virumaa koondis 29. ja 30. juunil 1933. a. umbes 500 osavõtjaga, Maanaiste keskselts 9.—11. juunil 1934. a. umbes 4000 osavõtjaga ja Eesti Ühistegelise Liit 14.—15. juulil 1934. a.

Eriti suurejooneliseks kujunes maanaiste suvipäev, sest teda külastas ka riigivanem K. Päts.

Nimetatud päev oli ka Rahvaülikoolile suure tähtsusega, sest riigivanemal jätkus aega tutvuda kooli ruumidega, õppekavaga ja kogu tegevusega. Muuseas äratas riigivanema tähelepanu rahvaülikooli remontivajav hoone ja tema mõjuval kaasabil saigi 1935. a. suvel asuda koolihoone põhjalikumale remonteerimisele. Kuid eriti õnnelikuks tegi Rahvaülikooli riigi-

vanema kingitus. Ta annetas koolile oma päevapildi, varustatud enda autogrammiga.

Nüüd paar sõna Rahvaülikooli õiguslikust alusest.

Et meil rahvaülikoolide seadus puudub, ei ole ka mingisuguseid õppekavu, õppejõudude tasu jne. ametlikult poolt kindlaks määratud. (Vabariigi seadustes leidub ainult üks lause rahvaülikoolide kohta ja nimelt, et neid võib asutada. Sellepärast tuli Virumaa Rahvaülikoolil endal koos Rahvaülikooli Seltsi juhatusega välja töötada õppekava ja muud kooli kohta käivad korraldused, samuti määrata õppejõudude palgad jne.

Mõnes suhtes ei olegi säärane olukord halb, õppekava ja kooli sisemine korraldus on jäetud peale mõne erandi kooli enese hooleks ka välismaade rahvaülikoolis. Kuid teisest küljest asetab vastava seaduse puudus asutuse õige kõikuvale pinnale, nimelt majandusliku kindlustuse poolest. Seda teab oma kogemuse järele väga hästi ka Virumaa Rahvaülikool. Tema ainelised võimalused moodustuvad iga-aastastest HSM-i ja Viru maavalitsuse toetustest. Kuid kriisi ajal hakkas HSM-i toetus vähenema ja see on kestnud viimase ajani. Kui 1927. a. oli HSM-i toetus Kr. 10.000.—, siis 1935. a. kõigest Kr. 4500¹⁾. On ju arusaadav, et kool ei suuda oma väljaminekuid samal määral kokku tõmmata, ja tagajärg on, et eelarve lõpeb puudujäägiga.

Ka õpetajate majanduslik seisukord ei ole selle tõttu kuigi hiilgav. Kuni 1934. aasta aprillikuuni puudus neil isegi pensionisaamise õigus. Rahvaülikooli seaduse vajadus kerkis päevakorda kohe esimese rahvaülikooli asutamisega. Mõjuvalt toonitati seda Haridusliidu poolt korraldatud rahvaülikooli päeval 26. novembril 1929, kus võeti vastu sellekohane resolutsioon. Samal päeval valitakse ka eriline toimikond, kelle ülesandeks on rahvaülikooli mõtet propageerida ja rahvaülikoolide seaduse-eelnõu välja töötada. Mitmesuguste takistuste tõttu viibis see töö, nii et temaga lõpule jõuti alles 1935. aasta sügiseks, mil eelnõu esitati HSM-le. Kuid nüüd tabas rahvaülikooli sõpru tõsine üllatus: Hariduse- ja sotsiaalministeerium otsustas eelnõule mitte käiku anda, motiveerides oma ot-

1) Kogusummas saadi küll Kr. 7500, kuid Kr. 3000 oli määratud kapitalremondiks.

sust kuuldavasti sellega, et erilist rahvaülikooliseadust ei ole-
vat tarvis.

Lõpuks mõned teated Rahvaülikooli vilistlastest. Õpilane, lõpetades Rahvaülikooli, jääb ikka ühendusesse oma vaimlise ema — kooliga. Omandades koolimärgi, (märk antakse ainult kooli korralikult lõpetanud õpilastele), astub ta vilistlasperre. 1929. aastast saadik töötab registreeritud põhikirja alusel vilistlaskogu, kelle ülesandeks on hoida alal sidet kooli ja vilistlaste vahel. Vilistlaskokku on õigus astuda igäühel, kellel on märgikandmise õigus. Liikmemaksu alammäär on 50 senti aastas, eluaegne liikmemaks 5 krooni. Vilistlaskogu annab välja kaks korda aastas väikest bülletääni „Virumaa Rahvaülikooli Teated“, korraldab iga-aastaseid tali- ja suvi-päevi, toetab jõudumööda kehvemaid rahvaülikooli õpilasi, hangib Rahvaülikoolile uusi õpilasi түsedamate ja andekamate noorte hulgast, korraldab aeg-ajalt ankeete oma liikmete hulgas nende koduse töö ja seltskondliku tegevuse kohta. Tulemused avaldatakse harilikult „Teadetes“, pakuvad huvi vilistlastele enestele kui ka koolile.¹⁾

Möödunud aasta lõpuks tõusis vilistlaskogu liikmete arv kaheksajani, käesoleval 1936. aastal loodetakse seda tõsta veel saja võrra. Jatkugu sellest V. Rahvaülikooli senise tegevuse kohta.

Kümne aasta jooksul on tehtud mõndagi, kuid „pool veel seisab metsapeidus“. Palju enam kui pool.

Seemet on külvatud, kuid seeme ei ole veel täielikult saanud idaneda. Ainult üks kaasvõitleja on siginenud juurde Kunda „esimesele pääsukese“. See ei too veel kevadet. Usume siiski, et rahvaülikooliliikumisele Eestis tuleb ka kord kevade, ta ei ole enam mägede taga.

J. Ruus.

Rahvaülikool õpilaste valgustusel.

Virumaa Rahvaülikooli vilistlastekogu juhatus kogub aegajalt andmeid oma liikmete kohta, korraldades sellekohaseid ankeete. Olgu siin väljavõte 1934. a. korraldatud ankeedi tulemustest küsimuse kohta, mida pakub õpilastele rahvaülikool. Vastasid 135 vilistlast, seega 45% (ankeetlehti oli saadetud 300 vilistl.) Küsimusele, kas on rahvaülikool midagi positiivset pakkunud (iseloомukasvatuse või teadmiste ja oskuste poolest), vastab 95,5% jaatavalt, 4,5% eitavalt.

Jaatavalt vastanud hindavad kooli kasvatust mõju tähtsamaks, kui teadmiste omandamist; nimelt 60% seavad esikohale kasvatuse, 40% teadmiste omandamise.

Kujukamalt väljendada suudavad kooli mõju õpilaste otsesed avaldused, seepärast järgnegu siin mõned neist:

Rahvaülikoolis õppisin elu hindama õigelt seisukohalt, paranes iseloом ja suurenesid rohkesti teadmised. Rahvaülikoolis rajasin elule vundamenti, millele nüüd tarkusekive juurde laon...

... Raske on ette kujutada, milliseks oleks kujunenud minusuguse „tuuletallaja“ tulevik ilma rahvaülikooli kasvatusega. Võib-olla seisaksin kusagil töötatöölise nimekirjas, otsides maad, kus „piima ja mett“ jookseb, võib-olla kuuluksin nende inimeste hulka, kes liiguvad ringi, rinnus vaen vabariigi vastu, peas revolutsioonimõtted. Kes teab? Tunnen tõsiselt häämeelt, et olen juhitud õigele kohale, sest emake-maamuld ei jäta oma tööd-armastavaid lapsi iialgi nälga...

... Olen rahvaülikoolist lahkudes muutunud nagu teiseks inimeseks, sest seal oli elurõõm, ligimise-armastus, mis jäävad püsima jäädavalt...

Olen rahvaülikoolis õppinud, et elu pole mitte lõbu, vaid aateline töö...

... Ta istutas minusse eluhoogu, õpetas tööd armastama...

... Enne võtsin tööd paratamatusena, nüüd armastan tööd...

1) Käesolevas brošüüris avaldatud viimase ankeedi andmed kirjutises: Rahvaülikool arvudes.

... Rahvaülikoolist lahkudes leian, et tööd on palju ja seks tahe hea...

... Rahvaülikoolis olen omandanud vaimseid huve ja töötahet...

... Rahvaülikool on mulle palju andnud, sealt tulles tundsin end täiesti uue inimesena. Olen omandanud kindla vaatekoha riigi ja rahvaelus, rahvusliku vaimu...

... Ta on tuld sütitanud, armastust kodumaa vastu...

... Rahvaülikoolis omandasin kõike seda, mida vajab noor inimene, kes tahab ja võib enesekindlalt ja iseseisvalt, kõiki takistusi võites elust läbi lüüa...

... Rahvaülikool oli mulle kui sisemiste suikunud jõudude ärataja...

... Rahvaülikool suudab ometi kasvandikkudele selgeks teha, kui suur väärtus peitub igas inimeses, kes tahab end elus seada tõe radadele, rakendada end ühiskonna teenistusse...

Neist väljendusist, mida võiks veel jätkata, kuid ei ole enam vajadust, sest nad on enamuses eelmiste teisendid, selgub, mida õpilased hindavad oma koolis. Esiteks seda, et ta aitab avastada neis endis „suikuvaid“ jõudusid, millised annavad eluhoogu ja elujulgust; teiseks, et ta õpetab äratatud jõudusid rakendama tööle ja otse õpilase tavalises elus — tema kodus ja selle lähemas ümbruses, mis annab talle elumõtte; kolmandaks, et kool teeb selgeks õpilasele, kui suur väärtus peitub igas inimeses, ka kõige väiksemas, kui ta käib elus tõe radasid ning rakendab end kodumaa ja ühiskonna teenistusesse; neljandaks, et kool on õpilases kasvama pannud säärase võimsa tunde, kui armastus kodu, maa ja kodumaa vastu, mis sunnib teda kaasa tundma ja kaasa elama oma rahva paremate püüetega.

Lõpuks toome täielikumad väljavõtted kahe vilistlase kirjutistest, millised ankeetlehele juurde lisatud.

Anna L. IV lennust kirjutab: „Peale algkooli lõpetamist meil, maanoortel, oli kõigil tung linna. Linn — see oli kui mingi salapärane maa, täis säravat päikest ja rõõmu. Mul ei õnnestunud pääseda keskkooli, takistuseks olid kitsad majanduslikud olud. Isa lubas mind saata rahvaülikooli. Ei rõõmustanud, tundmata oli see aare, mis säääl pakutakse. Kooliõdedest läks mitu linna, mindi keskkooli, mitmed jäid hoole-

tuks, ei õppinud, otsiti vaid seda linna hiilgust, „päikest“. Need kes koju jäid talutööle, ihaldavad linna „kergele põlvele“.

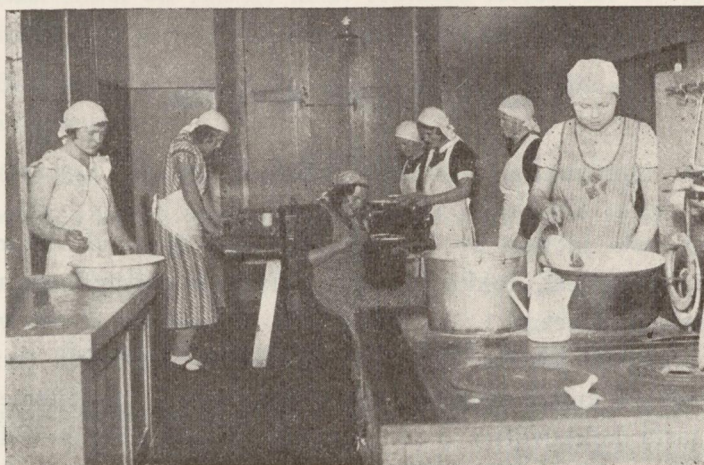
Mina olin kuus kuud Kundas, rahvaülikoolis. See aeg oli kui unenägu — nii kiirelt möödus, nii palju head pakuti seal.

Kevadel lahkudes ei säranud linn enam minu südames, nägin teda nii kui ta on: hall, tolmune, külm ja kivine. Selle eest leidsin maahinge, tundsin mulla värsket jahedust — iga taim, iga pung täis värsket elumahla.

Sel suvel nägin esimest korda, et ilus on ruki hällimine loojenevas õhtupäikeses. Arenesid tunded maa vastu, hakkasin armastama talutööd.

Leidsin, et metsad ja põllud on mu koduks, loodus mu sõbraks. Rahvaülikool avas mu silmad, näitas, et linn ei tohi olla ideaaliks sellele, kes elab maal.“

Alma T., VI lend, kirjutab: „Elan vaimus Rahvaülikooliga alati kaasa. Tihti tungivad pisarad silmi mõtte juures, mis pean mina nii kaugel elama. Siis vilksatab jälle mõte peast läbi: kõik lapsed ei mahu ju emakese tiiva alla, kuid tean, et ta vaim saadab mind ikka. „Küll mäed liiguvad ja mäekünkad tõiguvad,“ aga Virumaa Rahvaülikool jää seisma kaljule.“

Tulekandjaile.

Tamm sirutab latva taevasse,
pääd eestlane päikese poole —
käib elu hõik üle aegade:
Kõik võitlusse, tarmukad noored!

Kihk südameis, pilk terasest meil
kodu kuldast tugevaks luues!
Meid võitjaks võimsalt viib põhjamaail
vaid visa töö kalevist kuues!

Kuni kuldab päikene kodumaad —
Rahvaülikool juhhib me rändu!
Tuld kandkem, ta lapsed julgemad,
sihti suurt rahva tammise rindu!

Leida Kaber.

Rahvaülikool arvudes.

1925—1935.

10 aasta jooksul on V. Rahvaülikoolis õppinud 155 mees- ja 307 naisõpilast, kokku 462 õpil.; mees- ja naisõpilaste arvu- line vahekord seega 1 : 2. Kuid peab tähendama, et see vahe- kord viimastel aastatel meesõpilaste kasuks muutunud on: nii on vahekord kolme esimese aasta kokkuvõttes 1 : 3, seitsme vii- mas aasta kokkuvõttes 3 : 5. Õpilaste vanus kõigub üldiselt 16 ja 36 a. vahel, kuid enamus, nimelt 62% on 18—25 a. vanu- seid, 32% 16—17 a. ja 6% üle 25 a. Vanemate elukutse järele jaguneksid õpil. järgmiselt: põllupidajate lapsi 83%, käsitöö- liste ja tööliste lapsi 17%. Muude kutsete esindajaid on nii vähesel arvul, et see üldkokkuvõttes nimetamiseväärt protsenti ei sünnita.

Umbes 50% kogu õpilastest on 6-klassilise algkooli hari- dusega, neist umbes 7% käinud veel täiendus-, kutse- või keskkoolis. Ülejäänud 50% on vähema kui 6-kl. algk. haridusega, enamus 4-kl. algkooli lõpetanud. Virumaa Rahvaülikooli te- gevus ulatub üle kogu Eesti, enamus õpilasi on siiski Viru- maalt, nimelt 266, Harjumaalt 44, Järvamaalt 27, Läänemaalt 27, Saaremaalt 24, Tartumaalt 22, Pärnumaalt 22, Viljandimaalt 14, Valgamaalt 6, Võrumaalt 5, Petserimaalt 3, Soomest 1, Lä- tist 1.

Nagu eelpool nimetud, korraldas Rüki vilistlaskogu juha- tus 1934. a. oma liikmete hulgas ankeedi. Avaldame siin and- med, mis käivad vilistlaste elukutse ja muu tegevuse kohta:

83,7%	end Rüki õpilastest on põlluharijad;
71,1%	põlluharijatest töötab vanemate talus,
23,4%	„ on iseseisvad kohapidajad,
5,5%	„ teenivad võõraste juures.

Käsitöölisi on 12,3%; neist töötavad iseseisvalt 23,5%, vanemate juures 29,4%, võõraste juures 47,1%.

Seltsielust osavõtjaid on 87%; neist 60% liht-, 40% juhatusliikmetena.

Osavõtu poolest esikohal seisavad hariduslikud seltsid, kaitseliit, naiskodukaitse, maanaiste ja maanoorte seltsid.

Rahvaülikooli tulud 1925.—1935. a. alguseni.

Aasta	Toetused väljastpoolt				Kooli endasissetulekud	
	Hasomin Kr.	Viru Maa- valits. Kr.	Muud asut. Kr.	Annetused Kr.	Sissetulek kooli aia- st ja t. Kr.	Muud sisset. Kr.
1925	11000.—	2000.—	254.24	1695.38	—	678.84
1926	9000.—	2000.—	232.97	161.85	88.77	1453.51
1927	7000.—	1500.—	1849.32	19.46	393.01	1368.57
1928	15000.—	2600.—	200.—	—	64.55	587.52
1929	10000.—	1400.—	—	—	400.—	588.92
1930	5000.—	4250.—	50.—	25.14	400.—	990.79
1931	12035.—	3000.—	100.—	—	400.—	858.07
1932	7375.—	3584.32	200.—	—	400.—	570.91
1933	5500.—	2765.68	—	—	250.—	587.55
1934	5600.—	2650.—	250.—	—	180.—	459.35
Kokku	87510.—	25750.—	3136.53	1901.83	2576.33	8143.73

V. Rahvaulikooli kulud 1925—1935.

Aasta	Palgad Kr.	Küte Kr.	Valgus- tus Kr.	Õpe- abinõud Kr.	Raama- tukogu- ja lu- gem. l. Kr.	Vallas- vara Kr.	Remont ja sisse- aad. Kr.	Majan- duse k. Kr.	Kantse- lei kulud Kr.	Muud kulud Kr.
1925	3527.22	829.93	218.61	279.73	144.98	2976.05	3367.92	1249.07	337.29	34.10
1926	7425.50	1528.60	566.45	549.18	221.19	630.10	844.86	956.27	343.40	439.43
1927	5623.—	1189.31	641.92	46.08	144.48	283.74	115.94	545.40	287.59	1576.99
1928	7580.—	1788.80	595.52	34.64	159.82	776.76	1845.02	499.34	597.75	499.—
1929	8280.—	2496.76	717.16	428.07	297.13	236.51	758.34	508.13	316.68	749.10
1930	7545.75	2005.54	611.21	103.49	258.09	396.19	1995.26	1074.01	340.51	329.90
1931	7680.—	1753.65	657.27	103.62	347.41	558.94	710.73	926.48	320.06	209.06
1932	7389.—	1312.75	614.95	18.35	162.24	250.74	467.46	844.59	347.55	260.07
1933	6935.—	1479.95	460.95	55.33	133.76	178.02	909.81	752.72	264.98	198.87
1934	6770.—	1080.69	508.95	95.12	198.44	475.91	521.56	666.26	301.07	221.91
Kokku:	68755.47	15465.98	5592.99	1713.61	2061.84	6762.96	11535.92	8022.27	3457.18	5313.43

Kunda päike.

Tänapäeva kiiresti edasitormavas elus kipuvad inimesed kaotama tundeliku meele ja sooja südame. Eriti näib see maksev olevat linnades elutsevate inimeste suhtes, kuna sääl võitlus olemasolu ja igapäevase leiva eest on eriti pinev. Kuigi maal see võitlus on palju tagasihoidlikum, vajutab ta siiski enda olemasoluga ka maainimestele teatud pitseri. Kui nüüd noorur sellises „leivavõitluse“ õhkkonnas astub ellu, siis ta alguses tavaliselt ei usu, et elu vanemate inimeste juures on nii aatevaene. Noorus oma põhiloomult on ju idealistlik, ning alles elu oma ideaalitiibu kärpivate mõjutustega lämmatab inimestes nende kõrgema lennu.

Mõjuva rohu aatevaesuse ja nooruse labastumise vastu on leitud põhjamaadel rahvaülikoolide näol. Noored inimesed isoleeritakse rahvaülikoolis kuueks kuuks oma tavalisest ümbrusest, ning neile sisendatakse igal sammul uusi, paremaid mõtteid ja arusaamisi elust ja tööst. Eemal tegelikust elust, ent mõtted alati juhitud just tegelikku ellu, nii kasvatab rahvaülikool enda lastest avara pilgu ja sooja südamega inimesi.

Virumaa Rahvaülikool on juba 10 aastat olnud paljudele Eesti noortele selliseks vaimliseks Emaks. Selle esimese kümne aasta tööd kokku võttes võib Virumaa Rahvaülikool kindlasti oma tööga rahul olla, kuna selle töö iseloomustuseks meelestub ühe kõrvaltvaataja hinnang: „Selle töö ees, mida tehakse Kunda mõisa endises härrastemajas, tuleb müts maha võtta“. Rahvaülikooli tööd ei saa hinnata ainult kuue kuulise kursuse piires, sest see töö kestab pidevalt edasi ka vilistlaspõlves. Kaks korda aastas peetakse Rahvaülikooli juures vilistlaspäevi, kus Rahvaülikool võtab enda lapsed taas oma mõju alla. Nende päevade tähtsust rahvaülikooli vilistlaste elus ei suuda sõnadega kirjeldada, neid peab läbi elama.

Üks tähtsamaid tegureid rahvaülikooli kasvatuses on ühisperre kuuluvus. Teadmine, et kuulud suurde, aatelisse perre, takistab laskumast elumadalikele, ning julgustab ja aitab üle paljudest raskustest.

Kuuludes Virumaa Rahvaülikooli pere ei suuda kuidagi ettekujutada elu rahvaülikoolita. Kui kipub kustuma aatetuli,

ning vaibub vaimustuski igapäises töös, siis tarvitseb ainult otsida endas leiduvaid rahvaülikooli vaimuteri, või võimaluse korral sõita rahvaülikooli vilistlaspäevale ning tuld ja vaimustust jätkub jälle mõneks ajaks. Meile, vilistlasile, on Rahvaülikool nagu päike, kes valgustab, soendab ja elustab kogu meie elu. See Kundas asuv päike saadab oma kiired igasse oma lapse kodusse. Need kiired ulatuvad samuti kaugele Petserimaale, kui ligidale Virusse. Ei ole neil takistusi pääsemiseks üle vee Saaremaale, ega suuda neid hoida Alutaguse põlismetsad. Loodan, et tulevikus saab neid kiiri olema niipalju, et kogu meie kodumaa on selle päikese valguses. Siis elavad meie kallil kodumaal inimesed, kes kalliks peavad rahvaülikooli põhikirja: armastavad elu, tööd ja kodumaad.

Joh. Põldoja, endine õpil.

Me tulime sumedal sügisel ...

Me tulime sumedal sügisel,
kui kullased metsad ja salud,
ja haabade purpursel punasel,
ning talveund uinumas talud.

See õilis ja ilusam teadusehää!,
meid ülemaa kokku ju tõi
ja huvi, töö, hoolega imede väel,
meis pärlina särama löi.

Me tulime sügisel sumedal,
kuld kollased metsad ja salud
ja läksime kevadel kaunimal,
meid ootasid isade talud.

Meid ootasid kari ja karjamaa,
ka aiad ja heinamaad haljad,
ning põllud meid ootasid adraga,
et valmis saaks viljade väljad.

Meist janunes küla ja seltskondlik töö,
ka sinnagi päikest me toome,
nii areneb kodu meil üleöö, —
ka kodumaa uueks me loome.

A. S., end. õpil.

Uue rahvusliku ärkamisaja puhul.

Noored — kui paljud pole meist õppides meie ajaloost 1870-date aastate ärkamisaega kahetsenud, et me siis ei elanud, et me ühes teistega ärgata ei võinud! Oleme kahetsenud oma aatelagedat kaasaega, vaimlist kriisi ja mõõna, oleme kadetse- nud õnnelikke, kes siis said käed külge panna, kui „rahvast“ ehitati.

On meil seks kahetsuseks põhjust? Ei! Me oleme elanud suurtel murrangu- ja pöördeagadel. Paljud meist mäletavad ilmasõda meist mööda ja üle rulluvat; vabadusvõitlust teab iga- üks. Sellele järgnev tõusuaeg ja — ka langus: kõik on alles eilane. Ärgem kaevakem, et elame aate- ja vaimulagedal ajas- tul, tegudevaesel ajastul; kord tunnistab ajalugu, et oleme ela- nud suurel ja tähtsal perioodil, kord tunnistame seda isegi.

Aga suur aeg nõuab meilt ka midagi; ennastsalgavat püsi- vust, kindlust, vankumatust, tahet. Ta üksnes ei anna, ta võtab ka. Kus puid raiutakse, seal lendavad laastud; kus uut ehitat- takse, seal vana lõhutakse.

Ärgem kurtkem siis ka mitte, kui mõnelegi tarbetusele on piir pandud, kui mõnelegi laiutamisele lõpp on tehtud. Am- muks see oli, kui lugesime tookordist poliitilist elu sel kujul paheks, kus loov töö ei saanud sigida; nüüd mõtleb mõni, et kui igamees ei saa nii kisendada, kuidas kõri kasvanud, et see on ülekohus.

Kuid eestkätt — meie ajastu on rahvuse ajastu. On tulnud uus ärkamisaeg ja see on võimsam ja suurem esimesest. Kuna tollal võõra võimu all olime, teeme nüüd, kuis süda tunneb. Sellepärast: kõigile, mis ühenduses selle uuestisünniga, uue ärkamisega, käed külge! Olgu need siis uued rahvuskultuur- sed üritused, kõigi rahvakihtide ühistöö või minugi poolest sel- line rahvusline aktsioon, nagu on seda nimede eestistamine! Et kord tulevikus, kui meilt küsitakse: kas olid ka seal, võik- sime vastata: ka seda tegin mina kaasa!

Peale pikaajalist omavahelisi kihihuvilisi võitlusi ja vägi- kaika vedamisi on meil neist rahu maapeal. Kasutagem seda rahu õieti, et ei pettuks meist need, kes meie peale lootnud. Elas üks mees, kes tagasihoidlikkuses nimetas oma elutööd tuu-

letallamiseks, kuid kes siiski enam korda saatis tuuletallajana, kui mõni teine oma elutõõga. Noori ta armastas, kuigi ta enese aastad olid vanaduse sees, neile ta lootis. Ta oli prohvet, kes nägi tulevaid aegu ette. Mis on tema viimased sõnad ta mälestuste lõpul? Noortele on need ja kõlavad: „meie maa tarvitab mehi. Kui ei ole noorte arvates veel kõik nagu olla võiks — teie aeg tuleb, koputab juba ukse taga.“ Nüüd on see aeg käes. Tarvitagem teda õieti, et oleks häämeel sest meile ja temale. Tema ainus mure oli, et ta ei saa näha, mis saab lõpulikult meie Eestist. „Me oleme liig paljudeks parteideks lõhki käristatud, meil on meie praeguse keskpõlve hulgas liig palju kosmopoliite, meie luuletajad ja kirjanikud ei ole nii vaimustatud isamaalased, kui mina neid tahaks näha. Meie noorus küll on teistsugune, sellel on jälle tuld ja vaimustust. Noorusele mu tervitus! Ja kui peaks tulema, et kuulen murukamara all maa müdisevat teie võitlustest, ei ma siis püsi mulla all, vaid mu hall habemetutt keeritab teie keskel.“

Nii kirjutas meie soojema südamega kirjanik paar aastat enne oma surma. Ta oli vanapõlve mees, kes esimese ärkamisaja kaasa oli teinud. Teist ta enam ei näinud. Noored! Näidake, et meie tema lootusi ei peta — et me suudame võidelda teadmises, et tema viibib meie keskel — et me kellegi lootusi ei peta, kes tuleviku meie hoolde usaldanud.

Harivald Taliga (H. Gerberson), endine õpil.

Tuleviku kodu.

Kui üks inimene, või ka terve rahvas, on üle jõudnud mõnest hädaohust, või on mõni mure või kartus kõrvaldatud, mis teda rõhus — siis tulevad tahtmatult soovid midagi hääd teha, midagi suurt korda saata, midagi püsivat ja ilusat luua.

Niisuguseid meeleolusid, niisuguseid püüdeid nägime pärast õnnelikku vabadussõda, mil kõikjal puhkes rõõmus loov töö, suurenes usk endasse ja oma võimetesse. Paranes siis majanduslik heaolu, tugevnesid kultuuri alussambad ja värsked tuulepuhangud ulatusid pea igale poole eesti kodudesse, taludesse.

Ja üheks niisuguseks puhanguks olid ka arglikud hääled, et meie kodukultuur, kodu sisustus ja korrastus ei ole niisugune, nagu see nõuetav iseseisvale, arenevale rahvale.

Kuid mis puudus, mida esmajoones parandada ja kust otstast seda alata, sellest selget pilti ei olnud. Kuid nüüd, juba teatud kogemustega rahvana, teame seda täpselt, teame, et puudus siis enamikus, kui mitte just kõigis — ja nüüdki õige paljudes kodudes see, mida mõistame eesti omapära all kodu sisustamise ja kaunistamise. Ometi teame, kodu on rahva süda, kodus kasvab ja saab esimesed teadmised eesti noorus ning mälestused lapsepõlve kodust ja noorus-east vajutavad sügavad ja püsivad jäljed inimese hinge. Kodu kasvatab oma ilmele vastava inimese.

Andkem siis eesti kodudele ilme, et neis võiks kasvada väärilised ühiskonna liikmed, väärilised tuleviku-eesti ehitajad.

Aga selleks andjaks, asutajaks ja ehitajaks saab olla vaid eesti noorpõlv, need eesti nooredmehed ja neiud, kellel südanel on armas eesti kodu ja tema tulevik.

Ja sellepärast eesti poisid, õppigem vibutama kirvest ja ärgu ununegu sae helin, õppigem õieti käsitlema hõövelt ja peitelt, kostku eesti kodustes töötubades pikil talveõhtuil kirve kolksatusi ja hõövlilaastude sahinat, ja valmigu sääl eesti kodu üks põhjapanevaim osa — eestipäraselt kaunis mööbel.

H. Näks.

Naiskäsitöö Rahvaülikoolis.

Virumaa Rahvaülikoolis käsitöö sihiks on kodukultuuri tõstmine ja arendamine ning kodukäsitöö edendamine rahvuslikus stiilis — seega ilusa kodu loomisele kaasaaitamine.

Kooli ülesandeks on anda kasvandikele oskusi ja teadmisi sellel alal, selleks peab arendama õpilases loovvõimet iseseisvust ja isetegevust töös. Õpetuses tuleb taotleda õpilaste üld-esteetilist kasvatust, ilu ja puhtuse tunnet, huvi, armastust ja lugupidamist töö vastu.

Õpetatakse naiskäsitöös pesu-, rõivaõmblemist ja kangakudumist. Pesu- ja rõivaõmblemine ühes liigete joonistamise, materjali õpetuse ja tikanditega. Enne tegelikule tööle asumist tutvuneb õpilane vajalikkude töövahenditega. Töömaterjaliga tutvuneb õpilane iga uue töö liigi ja üksikeseme töö alul. Lõigete joonistamist algab õpilane põhilõigetest, kusjuures võimalik tutvuneda lõigete tuletamisega. Lõike valmistab iga õpilane joonistamise teel, valmis lõike järele arvestab riide hulga ja määrab riide liigi vastavalt esemele. Nii tutvuneb õpilane töövõtetega järjest eset õmmeldes. Kordamisel joonestab õpilane lõike vähendatud kujul lõikevihku ja kannab töö-arve tööraamatusse.

Praktiliselt valmistatakse naisepesu, lastepesu, imikutarbed, mehepesu, laua- ja voodipesu. Laua- ja voodipesu, samuti ka ihupesu kaunistamisel tarvitatakse võimalikult rahvuslikke kui ka teisi stiilseid kirju ja tikkimistehnikaid.

Rõivaõmblemises valmistatakse töö- ja suvikleidid, pluusid lapse kleidid, põlled, heegeldatud esemed.

Rahvariie on Rahvaülikoolis au kohal, pea iga õpilane valmistab omale rahvariided, ühe mõttega — olgu eesti rahvas truu omale enesele, pidagu kinni sellest mis on tema oma.

Kudumise ülesandeks on valmistada õpilasi teadmustega ja oskustega kudumises, tutvustada tehniliste töövõtetega, teha selgeks kudumise teooria mõiste ja tarvidus ja selle kasutamine tegelikus töös. Õpilasil peab selge olema, missugusest materjalist, mis tehnikas valmistada üks või teine töö, nii et see vastaks otstarbe ja ilu nõuetele. Kudumises püütakse nii kaugele, et õpilased õpitud kangaste tehnikat valdavad, nii võtetes kui materjali valikus. Õpilased peavad õppima tundma ka rahvakunsti tooteid ja neile tarvitatud materjale, sellel alusel looma uusi töid, neid kohastada käesoleva aja nõuetega.

Suur osa kudumistöödest läheb kodukaunistamiseks mees- ja naisrõivasteks ja mitmesuguseks tarbe-esemeks, kusjuures tarvitatakse tehnilistest võtetest: alg-, tuletatud-, ühendatud-kirjakangaid ja põimimistehnikaid.

Tööd valmistatakse peamiselt kodumaa materjalist, mis on andnud küllalt häid tulemusi, millisteks osutuvad kaunid põranda- ja seinavaibad, mööbliriided, padjad jne.

Tööd valmistavad õpilased endale ja omastele, eritellimisi ei ole, sest järjest uute võtete omandamine ja üldine vilumatus töös kooli tülles, ka lühike õppeaeg ei võimalda seda.

Kool on korraldanud õpilastööde näitusi igal kevadel koolitöö lõppedes. Siin on võimalus tagasi vaadata tehtud tööle. Kiired viimased päevad koolis, tööde lõpetamine, näituse korraldamine, see kõik tekitab eleva meeoleolu ja kujuneb tähtsaks sündmuseks õpilastele.

Näeme, et kooli näitus on suure tähtsusega omale perele, peale selle saab kool seltskonnaga lähemasse kontakti astuda näituste kaudu. Lastevanemal on võimalus siin tutvuneda oma laste tööga, seda arvustades ja hinnates. Kooli astuda soovijail on näitusel võimalik tutvuneda kooli töödega.

Õpilaste tööd on esitatud süstemaatilises järjekorras, andes seega selge pildi õpetatavaist praktilisist aineist ja õpetusviisist, mispärast ka tööde kvantiteet näitusel suur.

Õpilastele on võimaldatud töötamine koolis peale tunde ja lõunavaheaegadel, see ei ole küll sunduslik, kuid tegevelu nõuded sunnivad neid täitma vabatahtlikult. Eemalolijaile ei ole usutav, kui suure hoole ja püsivusega võib anduda tööle vabatahtlikult. Kindel tahtmine lõpetada tööd, et alata jälle uut. Tubli õpilane omandab palju oskusi eriti just selle kaudu.

Naiskäsitöö Rahvaülikoolis on olnud kindlailmeline kooli algusest alates, erilisi järske üleminekuid ei tundu, vaid areng toimub aasta-aastalt ajaga kaasas tõusu suunas.

Suuremad kogemused annavad paremaid tagajärgi ja kooli siht ning püüd on alati olnud rühkida ajaga kaasas, pakkuda jälle midagi uut, muidugi selles ulatuses, kui see kooli eesmärgi ja ülesannetega kooskõlas ja võimalik on olnud käsitada.

Rahvaülikooli veendumus on, et kodukultuur peab kasvama oma rahva loomupärasusest ja peab olema oma rahva sünnitus.

Nende püüetega astub Virumaa Rahvaülikool teise aastakümnesse, teades et ees ootab suur ja huvitav töö.

M. Roober.

Mõtteid rahvaülikoolist.

Emakeel, isamaa-armastus, elurõõm — kui need olemas, siis ei ole rahvaülikooli-mõte enam õhuloss.

Taani rahvaülikoolide isa Gruntvig.

... Rahvaülikoolidele tuleb vaadata kui võimalustele, mil-
liste kaudu avanevad rahva laialiste ringidele paremale ning
otstarbekohasemale üldisele haridusele, eluvõitluseks tarvi-
kule oskusele ning iseloomu kasvatusel.¹⁾

Joh. Köpp, Tartu Ülikooli rektor.

Peab avatama laialistele rahvahulkadele ühine äratuse ja
õpetuse allikas, nagu seda on põhjarahvastele olnud piiskop
Grundtvigi põhimõtetele rajatud r a h v a ü l i k o o l.

J. Tõnisson.

Põhjamaade rahvaülikool annab maanoorsoole elusse astu-
misel ülevaate oma rahvast, kui seltskondlikust ühikust, selle
eluavaldustest minevikus ja elusihtidest tulevikus. Ta õpetab
maapoegi ja -tütreid kuulatama oma maa-ema südametuksumist
ja hellalt hoolitsema, et toitva emakese vereringvool oleks kor-
ralik ja eluiga piiramatu. Ta istutab maarahva taimed juur-
duma kodumaa mullasse, kogub maalapsed emarinnale imema
kosutavat elujõudu, et neid kangeks kasvatada eluvõitluste
jaoks.

Maarahva ülikool annab noorsoole kõrgeid aateid, mis ilus-
tavd elu, ta teeb väikerahvad kõlbliselt tugevateks, eluõigus-
listeks.

J. Hünerson, Põllutöökoja direktor.

Kui näed, milline kasvatuslik mõju on rahvaülikoolil kas-
vandikkusesse, nende ellu, siis ütled: „Rahvaülikool on vaja-
lik, leitagu ainult ta õige koht meie koolisüsteemis, ning —

1) Käesolev ja järgnevad tsitaadid võetud „Vabaharidustöö“ Rahva-
ülikoolide erinumbrist 1929, V—VI.

mis veel palju olulisem — leitagu neile õged juhid ja ka õppejõud. Rohkem neid avada küll ei tuleks, kui saada on häid juhte! Juba Rahvaülikooli enese tuleviku pärast mitte.

Aga sõbraks saame Rahvaülikooliga kindlasti kõik.

F. V. Mikkelsaar.

Ainult kuus kuud kestab Rahvaülikoolide õppeaeg. Kui selle lühikese aja jooksul püüab Rahvaülikool äratada noorte vaimu, puhastada nende püüdeid ja laiendada silmaringi. Seda suurt eesmärki ei suuda ta saavutada õppetundide-koolina. Ei, õpetaja peab valitsema oma loengute aineid elavalt, soojalt, hõõguvalt ja isikupäraselt.

Ta peab olema teadlik sellest, et tema tähtsamaks ülesandeks on rahvaülikooli õpetajana tungida — nagu mesilane õie pesasse — noore inimese südamesse, äratada ellu ja tegevusse sääli peituvaid häid jõude. Sedamööda, kuidas see talle korda läheb on rahvaülikoolil tähtsust sedamööda on õnnistust tema tööil noorte ja nende kaudu kogu rahva kasuks.

Tilda Lõthmann, Pohjan-Savo Rahvaülikooli abijuhataja.

Virumaa Rahvaülikooli õpilased

1925—1935.

- Aam, Helmi — I † — Kunda vab. 49-3. Virumaa.
Aam, Ilse — VI * — Kunda vab. 49-3. Virumaa.
Abe, Timofei — V — Hellamaa p. ag. Muhu.
Adamson, Ida — IV — Esna pk. Järvamaa.
Adamberg, Ada — VI * — Rakvere, Lambasaare k. t. Virum.
Adami, Veera — VI * — Kaanso p. ag. Viljandimaa.
Aruvald, Evald — V * — Hageri p. ag. Harjumaa.
Assafrei, Linda — VI * — Kunda, Ojaküla. Virumaa.
Allese, Johannes — VII * — Aaspere p. ag. Virumaa.
Aun, Aleksei — VII * — Laimjala pk. Saaremaa.
Aru, Elfriede — VII * — Kohtla-Järve. Virumaa.
Allik, Ida — IX * — Koigi p. ag. Käsukonna. Viljandimaa.
Aver, Helene — II — Varudi, Kabala kd. Virumaa.
Ahse, Bruno — III — Tudulinn. Virumaa.
Aks, Helga — IX * — Kunda, Paasküla. Virumaa.
Aruvald, Erna — I * — Vääna p. ag. Harjumaa.
Arro, Edgar — X — Kunda vabr. Virumaa.
Astuvere, Richard — X * — Ahja. Kiidjärve jaam. Tartum.
Adamson, Elsa — X * — Kaanso p. ag. Viljandimaa.
Brant, Salme — III — Vaivara as. Virumaa.
Blumfeldt, Meeta — IV — Pärnu, Tallinna pt. Pärnumaa.
Brinkfeldt, Erik — V — Kunda, Aru. Virumaa.
Betlem, Karl — V — Hageri p. ag. Harjumaa.
Buil, Olgart — VIII — Mõisaküla, Pärnumaa.
Bachblum, Alfred — VIII — Kunda al. Virumaa.
Bainik, Ellen — IX * — Eisma, Rakvere. Virumaa.
Birnbäum, Salme — X * — Anija p. ag. Harjumaa.
Böckler, Märt — X * — Porkuni p. ag. Virumaa.
Bork, Vendla — X — Tudulinna, Ranna-Pungerja. Virumaa.
Embach, Asta — II — Kunda alev. Virumaa.
Eier, Ervin — II * — Uue-Vändra p. ag. Pärnumaa.
Einberg, Paul — III — Alavere p. ag. Harjumaa.
Einbork, August — VI — Kunda alev. Virumaa.
Enn, Ilse — VII — Kunda, Ojaküla, Virumaa.
Eino, Oeorg — VIII * — Kiviõli 76-5. Virumaa.
Ehrenberg, Marie — I * — Kunda, Toolse. Virumaa.

† — surnud. * — vilistlaskogu liige.

Epner, Sigord — X * — Kõnnu, Valgejõe p. ag. Harjumaa.
 Fählmann, Bernhard — VIII * — Porkuni p. ag. Lasila.
 Virumaa.
 Freudenberg, Arnold — IX * — Päide, Rakvere. Virumaa.
 Grünfeldt, Ferdinand — I * — Madapä, Rakvere. Virumaa.
 Graumann, Mihkel — III — Paaderma. Läänemaa.
 Gustavson (Tamm), Agnes — II — Sõmeru p. ag. Virumaa.
 Grauen, Renate — V * — Võhmatu p. ag. Järvamaa.
 Greenberg, Elvi — VII * — Kunda alev. Virumaa.
 Gustavson, Anni — II * — Kohala, Pada. Virumaa.
 Haavisto (Gross), Kata — VIII * — Laekvere p. ag. Virumaa.
 Hartmann, Jüri — V — Kohtla-Järve. Virumaa.
 Hermann, Salme — V * — Vohnja, Kadrina. Virumaa.
 Hopfeldt, Aino — V * — Undla, Kadrina. Virumaa.
 Heinmann, Ellen — IX * — Kursi p. ag. Harjumaa.
 Holtsmann, Linda — IX * — Kunda as. Virumaa.
 Jürisson, Salme — I — Vana-Vändra, Anikoorma. Pärnumaa.
 Isküll, Leo — I — Lügenuse, Savala. Virumaa.
 Jürna, Johannes — III — Viru-Roela. Virumaa.
 Jänusgeviits, Vladimir — V — Saue-Jõgisoo. Harjumaa.
 Jaanson, Hilda — V — Jäneda p. ag. Järvamaa.
 Juhkam, Anton — VI * — Kastnametsa p. ag. Läänemaa.
 Jänes, Artur — VII — Sürgavere p. ag. Viljandimaa.
 Jundas, August — VII — Keila, Kääsalu. Harjumaa.
 Iives, Linda — VIII * — Vesneri p. ag. Tartumaa.
 Jallai, Paul — VIII * — Meremäe p. ag. Võrumaa.
 Jürgens, Salme — VIII — Väätsa p. ag. Läänemaa.
 Jagomägi (Kirs), Johanna — IV * — Pankjavitsa p. ag. Petserimaa.
 Jürna, Harald — IX * — Jõhvi al., Vabriku t. 6—2. Virumaa.
 Jaanimäe, Veera — X * — Kalvi p. ag. Virumaa.
 Jaanimäe, Aliine — X — Kalvi p. ag. Virumaa.
 Jalakas, Vilhelmine — II * — Paimse as. Virumaa.
 Kübarsepp, Heinrich — I — Undla, Kadrina. Virumaa.
 Kallip, Aliise — I * — Kunda-Malla, Iila k. Virumaa.
 Krüün, Elsa — I — Viru-Jaagupi. Virumaa.
 Kala, Helmi — I — Järva-Madise, Albu k. Järvamaa.
 Kerem (Veit), Amalie — I — Rakvere, Kloodi as. Virumaa.
 Klaamann, Gerda — I — Kunda, Aru. Virumaa.
 Kruspart, Karl — I — Kiltsi as. Virumaa.
 Kaupmees, Helmi — II — Illuka, Kuremäe. Virumaa.
 Kähs, Johanna — II — Suure-Jaani. Viljandimaa.
 Kõrvits, Aliide — II — Kunda, Paasküla. Virumaa.
 Kõöp, Hermann — II — Jüri, Rae. Harjumaa.
 Kiršberg, Melanie. — II — Sangaste, Kaimla. Valgamaa.
 Küdelmann, Helga — II — Kunda alev. Virumaa.
 Karro, Linda — IV * — Kunda, Andja as. Virumaa.

- Kaarits, Albert — IV — Abroka p. ag. Saaremaa.
 Klaamann, Selma — IV * — Kunda as. Virumaa.
 Kivistik, Helmi — IV * — Annikvere p. ag. Virumaa.
 Kuusik, Eduard — IV — Porkuni p. ag. Virumaa.
 Kõvamees (Kesküla), Raissa — V * — Muhu-Suurevalla p. ag.
 Kästik, Valentine — V * — Muhu-Suurevalla p. ag.
 Kask, Armand — V * — Ambla. Virumaa.
 Kuusk, Martin — V — Imavere p. ag. Viljandimaa.
 Kaarits, Emma — V — Abroka p. ag. Saaremaa.
 Kaaber, Leida — V * — Rakvere v., Smiti p. t. Virumaa.
 Kuulbach, Karl — V * — Laekvere p. ag. Virumaa.
 Karu, Helmi — V * — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Kivistik, Artur — V — Harju Rannamõisa. Harjumaa.
 Kallas, Johannes — VI * — Tornimäe p. ag. Hiiumaa.
 Kroll, Ella — VI — Kunda al. Virumaa.
 Kään, Hilda — VI — Salatse p. ag. Virumaa.
 Kool, Linda — VI * — Kunda, Tigapalu. Virumaa.
 Kruuspart, Leonhard — VI * — Kiltsi as. Virumaa.
 Kilomets, Mihail — VI — Uuemõisa p. ag. Saaremaa.
 Kaupmees, Marta — VI — Kuremäe, Puujala. Virumaa.
 Kadak, Armilda — VI — Kunda al. Virumaa.
 Krall, Salme — VII * — Kursi p. ag. Harjumaa.
 Kristel, Olga — VII * — Vaida p. ag. Harjumaa.
 Kivi, Linda — VII * — Aaspere p. ag. Virumaa.
 Kroll, Elmar — VII * — Kunda alev. Virumaa.
 Kokkamägi, Aleksei — VII — Beia v., Laura k., Latvia.
 Valgamaa.
 Käärt, Leida — VIII * — Tudu p. ag. Virumaa.
 Klaar, Elfriede — VIII * — Orissaare, Saigla pk. Saaremaa.
 Klaar, Juuli — VIII * — Orissaare, Saigla pk. Saaremaa.
 Kähi, Aleksander — VIII * — Kunda 28—7. Virumaa.
 Kuulbach, Aliide — VIII * — Salla p. ag., Käru k. Virumaa.
 Kuusik, Ella — VIII * — Ambla, Kärevete. Virumaa.
 Kõivumägi, Arnold — VIII * — Kõrgepalu p. ag. Võrumaa.
 Kuulbas, Heinrich — VIII * — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Kask, Raimund — VIII — Kunda 3—1. Virumaa.
 Karja, Nikolai — VIII — Kunda 16—3. Virumaa.
 Kark, Anolie — IX — Tornimäe, Kõrgesaare. Hiiumaa.
 Kõvatoomas, Henn — IX * — Talli p. ag. Pärnumaa.
 Kaskemaa, Elsa — IX * — Lüganuse p. ag., Varja k. Virumaa.
 Kuningas, Alfred — IX * — Illuka p. ag. Virumaa.
 Klaasing, Osvald — IX * — Porkuni p. ag., Assamalla. Vi-
 rumaa.
 Kärp, Karl — IX * — Vohnja p. ag. Virumaa.
 Kodaniburg, Alvine — IX — Mäo-Nurmsi pk. Paide. Järvamaa.
 Karjane, Liidia — IX * — Rakvere, Sõmeru. Virumaa.
 Kalmus, Leida — IX * — Kunda, Kahila. Virumaa.

Karja, Aino — IX — Kunda vabrik. Virumaa.
 Kippar, Julius — IX * — Torgu p. ag. Saaremaa.
 Kool, Leida — X * — Aaspere p. ag. Virumaa.
 Klaas, Edgar — X * — Vihula, Adaka k. Virumaa.
 Kokk, Aino — X * — Vihula, Adaka k. Virumaa.
 Kullo, Helmi — X — Harku p. ag. Harjumaa.
 Kesküla, Adolf — X * — Haljala, Männiku pd. Virumaa.
 Klaumann, Veera — X * — Aseri p. ag. Kalvi. Virumaa.
 Krall, Magda — X * — Kolga p. ag. Harjumaa.
 Kaska, Evald — X * — Aaspere, Loobu p. ag. Virumaa.
 Kissa (Jurtom), Alma — I * — Kunda-Malla. Virumaa.
 Klaamann (Vorsmann), Adele — I * — Kunda alev. Virumaa.
 Kivi (Tuudak), Marie — II * — Kolga-Jaani. Viljandimaa.
 Kern (Tõnn), Helmi — IV * — Jägala as., Raasiku. Harjumaa.
 Karuauk (Liba), Ella — VIII * — Eidapere p. ag. Läänemaa.
 Kõrvits (Rabul), Salme — VIII * — Kunda, Pääsküla. Virumaa.
 Kaller (Veelmann), Linda — VII * — Kunda alev. Virumaa.
 Kadak (Lõhmuspuu), Marie — V * — Lihula p. ag. Läänemaa.
 Lessuke (Laast), Lisete — I * — Lokuta, Saksi. Virumaa.
 Lepik, Linda — I * — Kolga-Jaani. Viljandimaa.
 Lustberg, Olga — I — Kodasu, Saunja. Harjumaa.
 Lilienthal, Ida — I — Väike-Maarja. Virumaa.
 Lipert, Amalie — I — Abja, Halliste. Pärnumaa.
 Lilienblatt, Ernst — II — Saarde, Jäärja. Pärnumaa.
 Loik (Laks), Helmi — II * — Saksi, Tapa. Virumaa.
 Leichter, Anna — IV * — Aluvere pk., Rakvere. Virumaa.
 Laurson, Arnold — IV * — Kärksi p. ag. Tartumaa.
 Liima, Helene — V * — Kunda surnuaia. Virumaa.
 Lilienblatt, Aleksander — V — Kilingi-Nõmme, Jäärja. Pärnumaa.
 Lasn, Hans — V * — Sindi, Taali pk. 3. Pärnumaa.
 Liiver, Johannes — V * — Vihterpalu p. ag. Harjumaa.
 Ling, Alma — VI — Muhu-Suure p. ag.
 Lahi, Elfriede — VI — Kunda al. Virumaa.
 Laasberg, Hirlanda — VI — Kunda al. Virumaa.
 Liima, Bernhard — VI — Kunda al. Virumaa.
 Lepik (Ling), Lea — VI — Muhu-Suure p. ag.
 Luht, Salme — VIII * — Eisma p. ag. Virumaa.
 Lepamäe (Lepberg), Hilda — VIII * — Kolovere p. ag. Läänemaa.
 Liivak, Nete — VIII * — Aruküla p. ag. Harjumaa.
 Lahi, Edmund — VIII — Kunda alev. Virumaa.
 Lillo, Evald — IX * — Kunda-Malla. Virumaa.
 Lohk, Irene — IX * — Kunda alev. Virumaa.
 Luik, Aliide — IX * — Viru-Roela. Virumaa.
 Lootsmann, Martin — X — Narva-Jõesuu, Smetski. Virumaa.
 Luts, Salme — X * — Orissaare, Taaliku pt. Saaremaa.

Lemming, Artur — V — Ambla, Roosna. Virumaa.
 Leopolds, Salme — X — Kunda-Aru, Virumaa.
 Lepik, Hilda — X — Võisiku, Tassi pt. Viljandimaa.
 Lenks (Peebo), Elfriede — IV * — Kunda alev. Virumaa.
 Leevald (Mühls), Leida — IV * — Rakke-Tammiku. Virumaa.
 Mikker, Ilmar — I — Kunda-Malla, Kure k. Virumaa.
 Mäe, Aliise — I * — Kunda-Malla, Iila k. Virumaa.
 Maalberg, Aneti — I — Ambla, Näo k.
 Mäe, Arnold — I — Viru-Jaakobi. Virumaa.
 Mäepeal, Hugo — I * — Rägavere, Mõdriku. Virumaa.
 Möllits (Lepik), Leida — II * — Varudi-Kalela k. Virumaa.
 Madison, Marie — II — Koonga-Janistre. Pärnumaa.
 Mühlhausen (Mikker), Elvine — II * — Kunda al. Virumaa.
 Maalberg, Klaara — III — Viinistu p. ag. Harjumaa.
 Mats, Juuli — IV * — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Mats, Jaan — IV — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Mägi, Miralda — IV — Aaspere p. ag., Auküla. Virumaa.
 Mäe, Alma — IV — Viru-Jakobi. Virumaa.
 Mäetam, Berta — VI — Aaspere-Liigusti. Virumaa.
 Millert, Benita — VI * — Kunda vabr. Virumaa.
 Mäng (Vaatsepp), Ida — II * — Kohtla-Järve. Virumaa.
 Murakas, Heinrich — VI * — Kalme p. ag. Kõnnu. Harjumaa.
 Mathiesen (Pukk), Lisete — V * — Laekannu p. ag. Tartumaa.
 Mentak, Ulrich — VII * — Kunda vabr. Virumaa.
 Mikker, Leida — VII † — Kunda-Malla. Virumaa.
 Miller, Nadešda — VIII * — Orissaare, Saigla pk. Saaremaa.
 Mägi, Olga — VIII * — Paide Bromeli pk. Järvamaa.
 Mikker (Töld), Hermine — I * — Kunda as. Virumaa.
 Mentak, Meeri — VIII — Kunda vabr. Virumaa.
 Muru, Johanna — IX * — Sõmeru p. ag. Virumaa.
 Mikker, Asta — IX * — Kunda küla. Virumaa.
 Mikker, Endel — IX * — Kunda küla. Virumaa.
 Mülltop, Helga — IX * — Kunda-Katela. Virumaa.
 Mutik, Viktor — X * — Kunda, Rannamõisa. Virumaa.
 Mutik, Aleksei — X — Kunda 49—5. Virumaa.
 Mägi (Leibach), Hilda — V * — Rakvere, Inju as. Virumaa.
 Maltis, Aleksandra — X * — Muhu. Hellamaa p. ag. Virumaa.
 Neudorf, Leonhard — V * — Kunda k. Virumaa.
 Nuiamäe, Harald — IV — Järva-Madise, Albu v. Järvamaa.
 Naeme, Aleksander — IV — Vihula Aunikvere. Virumaa.
 Nurkse, Heinrich — IV * — Koeravere p. ag. Virumaa.
 Nirgi, Anete — V * — Roela, Altserva p. ag. Virumaa.
 Nelson, Leida — VI * — Aavispea p. ag. Virumaa.
 Niinepuu, Harald — VI * — Kunda 32—2. Virumaa.
 Nõmberg, Meeta — VII — Kolga, Liiapeksi. Järvamaa.
 Niinepuu, Haidé — VIII * — Kunda. Virumaa.
 Naabel (Kaeli), Linda — II — Aravete p. ag. Järvamaa.

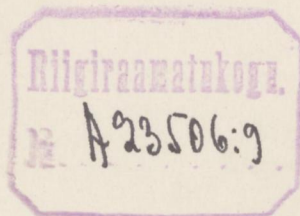
Nork, Amanda — IX — Laekvere p. ag. Virumaa.
 Niinberg (Traksen), Saide — I * — Saksi p. ag. Järvamaa.
 Nuke (Veisbach), Emma — I — Nõmküla p. ag. Järvamaa.
 Noorlind, Elda — X — Kabala p. ag. Virumaa.
 Olei, August — III — Iisaku, Varismetsa. Virumaa.
 Ots, Albert — IV * — Vana Laitsna pk. 17. Võrumaa.
 Otjak, Aliide — IV — Kunda as. Virumaa.
 Oviir, Hans — V — Nurtu p. ag. Läänemaa.
 Ojakso, Jüri — V — Vigala p. ag. Läänemaa.
 Otsalt, Aino — VI * — Palamuse, Rahivere p. ag. Tartumaa.
 Oolep, Arkadius — IX * — Rakvere, Pikk t. 42. Virumaa.
 Orgus, Leida — IX — Porkuni p. ag., Assamalla. Virumaa.
 Org, Amanda — IX — Ahja p. ag., Rasina pk. Tartumaa.
 Otsmann (Ehrmann), Melita — IV * — Saue-Jõgisoo, Harjumaa.
 Ottokar (Hink), Domenita — VIII * — Kallivere p. ag. Vi-
 rumaa.
 Proosa, Amanda — I — Põltsamaa. Viljandimaa.
 Põld, Otto — I — Lüganuse, Soonurme. Virumaa.
 Palla, Hilda — I — Vana-Kuuste. Tartumaa.
 Peters, Benita — I — Alliku p. ag. Järvamaa.
 Parv, August — I † — Kunda, Lähta. Virumaa.
 Piiden, Alma — I — Kunda al. Virumaa.
 Prümmel, Jakob — I — Kuusalu, Hirvli. Harjumaa.
 Piik, Voldemar — I — Vaivara as. Virumaa.
 Pihlakas, Marie — II — Kodasu, Saunja. Harjumaa.
 Pihlau, Lilli — II — Sangaste, Keeni. Valgamaa.
 Piik, Pauline — II — Vaivara as. Auvere. Virumaa.
 Piibemann, Anni — II † — Viinistu, Loksa kd. Harjumaa.
 Prisko, Karl — II — Antsla, Koigi. Petserimaa.
 Pihlak, Karl — III — Kaarepere, Tartumaa-
 Perk, Erna — III — Loksa. Harjumaa.
 Purk, Antonie — III * — Vao v. Virumaa.
 Pohla, Ida — III * — Sõmeru, Kohala. Virumaa.
 Porn, Valter — IV — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Peebo, Johanna — IV * — Kunda, Siberi k. Virumaa.
 Põldoja (Puusepp), Helene — IV * — Soldino p. ag. Virumaa.
 Pahla, Arnold — IV — Umbusi p. ag. Viljandimaa.
 Pass, Marta — IV * — Laekvere p. ag. Virumaa.
 Peterson, Joosep — V * — Meremäe p. ag., Salova k. Pet-
 serimaa.
 Pukk, Ida — V * — Sindi, Taali. Pärnumaa.
 Põldoja, Johannes — V * — Soldino p. ag. Virumaa.
 Priimann, Vanda — V * — Kurju, Harju. Harjumaa.
 Peetson, Elsa — IV — Viluvere p. ag. Pärnumaa.
 Peetson, Helmi — VI — Viluvere p. ag. Pärnumaa.
 Pärn, Hilja — VII * — Jäneda p. ag. Järvamaa.
 Pärn, Ellen — VIII * — Jäneda p. ag. Järvamaa.
 Porkun, Robert — VIII * — Jõhvi, Rausvere. Virumaa.

Pass, Ferdinand — VIII * — Laekvere p. ag. Virumaa.
 Peetson, Jakob — IX * — Enge p. ag. Pärnumaa.
 Peterson, Leonora — IX * — Kunda al. Virumaa.
 Pohla, Amanda — IX — Kunda al. Virumaa.
 Peedar, Melita — IX — Kunda, Selja. Virumaa.
 Part, Selma — X * — Aravete, Soosalu pk. Järvamaa.
 Pello, Meeri — X * — Liigvalla, Rakke. Virumaa.
 Peil, Karl — IV — Väike-Maarja. Virumaa.
 Preimann (Schmuul), Marta — V — Jõgisoo p. ag. Läänemaa.
 Põdra (Rumvolt), Liidia — III — Umbusi p. ag. Viljandimaa.
 Post (Kõkk), Emilie — I * — Kõigi p. ag. Viljandimaa.
 Paisuots (Niemann), Linda — V * — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Polagenne (Rekker), Alma — VII * — Kambja p. ag. Tartumaa.
 Poomann (Klaamann), Hilda — VI * — Kunda as. Virumaa.
 Reimann, Marie — I — Audru, Jõõpre. Pärnumaa.
 Ruuben, Armilda — I — Tudulinn. Virumaa.
 Rästas, Anni — I — Karula, Lulumäe p. ag. Valgamaa.
 Reinson, Marta — I — Kodasu, Saunja. Harjumaa.
 Rosenberg, Marie — I — Avinurme, Murru jaam. Virumaa.
 Rotmann, Ella — I † — Kunda, Ojaküla. Virumaa.
 Rebane, Margareta — I — Kõnnu, Lilleoru. Harjumaa.
 Reinmann, Johannes — II * — Sõmeru p. ag. Virumaa.
 Reim, Adelheid — III — Röpina. Põlva.
 Randes, Helmi — IV — Paatsalu, Vatla. Läänemaa.
 Rosenberg, August — IV — Porkuni, Kadila p. ag. Virumaa.
 Riibe, Meeri — IV — Porkuni, Kadila p. ag. Virumaa.
 Reino, Fredi — IV * — Voka p. ag. Virumaa.
 Roost, Armilda — V — Tudulinn. Virumaa.
 Rotmann, Salme — V * — Kunda, Ojaküla. Virumaa.
 Raik, Artur — VI * — Kihlevere p. ag. Virumaa.
 Rodi, Elfriede — VI * — Kunda as. Virumaa.
 Roov, Amalie — VI * — Kunda al. Virumaa.
 Renser, Marta — VI — Kunda al. Virumaa.
 Reinhold, Aime — VII — Raadi v. Tartumaa.
 Retsolt, Helmi — VII * — Sõmeru p. ag. Virumaa.
 Resar, Salme — VIII * — Kolju p. ag. Läänemaa.
 Rentov, Evald — VIII * — Kõnnu p. ag. Harjumaa.
 Riiberg, Leida — IX * — Kursi p. ag. Harjumaa.
 Rentov, Harald — IX * — Kõnnu p. ag. Harjumaa.
 Reinstein, Erich — IX * — Kunda-Malla, Virumaa.
 Räkälä, Niina — IX * — Kallivere p. ag. Virumaa.
 Rüütel, Meeta — X * — Porkuni, Kadila. Virumaa.
 Reinvald, Johannes — X * — Kõnnu, Kolga. Harjumaa.
 Rahnel, Ida — X * — Pihtla p. ag. Saaremaa.
 Rogov, Antonina — X — Kunda, Aru. Virumaa.
 Raudmets, Ellen — X * — Kirna jaam. Järvamaa.

Rükken (Kruustop), Helene — I — Kadrina. Virumaa.
 Riispapp (Tepomees), Alma — II * — Paasvere, Muuga.
 Virumaa.
 Ranne (Männik), Leida — IX * — Koeravere p. ag. Virumaa.
 Rotmann (Neudorf), Olga — I * — Kunda küla. Virumaa.
 Stern, Aliide — I * — Kadrina, Undla. Virumaa.
 Sivadi, Aino — I * — Kunda, Kuura k. Virumaa.
 Slutin, Veera — I * — Kunda, Ojaküla. Virumaa.
 Steinberg, Johannes — I — Viru-Jaakobi. Virumaa.
 Sild, Rosalie — Elva, Kullaasema. Tartumaa.
 Saar, Jakob — I — Laimjala, Saastna. Saaremaa.
 Strömberg, Albert — II * — Inju as., Rakvere. Virumaa.
 Stein, Meeta — II — Kadrina, Hulja. Virumaa.
 Siimon, Aliine — II — Tallinn, Vase t. 7—14.
 Selgis, Amanda — II — Palamuse, Kuremaa. Tartumaa.
 Steinpilm, Eduard — II — Kuimetsa, Vahastu. Harjumaa.
 Saar, Leida — IV * — Rakke, Traksi. Virumaa.
 Steinberg, Helmi — IV † — Kunda al. Virumaa.
 Siig, Anton — IV * — Muhu, Kuivaste.
 Sopp, Karl — IV — Kerdina p. ag. Tartumaa.
 Slutin, Eliise — IV * — Kunda, Ojaküla. Virumaa.
 Seier, Adof — V * — Toila p. ag. Virumaa.
 Säki, Albert — V — Kaleivere p. ag. Virumaa.
 Siibi, Salme — VI * — Voka p. ag. Virumaa.
 Sang, Aino — VI * — Haljala p. ag. Virumaa.
 Siim, Mihkel — VI — Saaremaa.
 Simson, Elisabet — VII — Lõõla p. ag. Järvamaa.
 Sibul, Jaan — VIII * — Võru, Navi pk.
 Suur, Hilja — IX — Annikvere p. ag. Virumaa.
 Soone, Marta — VIII * — Inju-Aru. Virumaa.
 Strömberg, Johanna — VIII * — Inju-Aru. Virumaa.
 Sombri, Aino — VIII * — Kabala jaam. Virumaa.
 Suurkivi, Aliide — VIII * — Türi, Jaama t. 5.
 Salu, Timofei — VIII * — Kallivere p. ag. Virumaa.
 Sandmann, Johannes — IX * — Madapää p. ag. Virumaa.
 Serm, Leida — IX * — Kunda, Kalevi t. Virumaa.
 Soomer, Linda — IX — Püssi, Lügánuse. Virumaa.
 Sakjas, Leida — IX — Koigi p. ag. pk. 41. Viljandimaa.
 Song, Meeta — X * — Kikepera p. ag. Kilingi. Pärnumaa.
 Sipria, Evald — X — Varangu, Selja. Virumaa.
 Seliov, Ida — X — Illuka p. ag. Virumaa.
 Sellmann, Helene — X * — Vao v. Virumaa.
 Sakrits (Kool), Helene — X * — Rutja p. ag. Virumaa.
 Schwartsberg (Org), Klaara — I * — Ahja, Rasina v. Tar-
 tumaa.
 Silbergleich (Karja), Leida — VIII * — Kunda alev. Virumaa.
 Thar, Meeta — I — Abja, Paluoja. Pärnumaa.
 Tinnari (Töld), Hermine — I — Aaspere, Auküla. Virumaa.

Tropp, Berta — I † — Väike-Maarja. Virumaa.
 Toomasson, Marta — I — Vana-Vändra, Annikurm. Pärnumaa.
 Trankmann, Adele — II — Varudi, Kabala. Virumaa.
 Truubok, August — II — Aaspere, Liigusti. Virumaa.
 Tosmann, Elfriede — II — Rägavere, Polula. Virumaa.
 Tetlov, Liidia — III — Iisaku, Varesmetsa. Virumaa.
 Tomson, Berta — III — Vaikna p. ag. Läänemaa.
 Treimann, Helmi — III — Ammuta pk. Haapsalu.
 Tamm, Salme — IV — Vohnja, Konnapa. Virumaa.
 Treufeldt, Annete — IV * — Ambla, Rasina. Virumaa.
 Tõnnisson, Ilmar — V — Väike-Maarja. Virumaa.
 Tomson, Elvine — V — Riitu p. ag. Harjumaa.
 Talts, Heinriette — V * — Kunda as. Virumaa.
 Tõnnisson, Bernhard — VI * — Kalvi p. ag. Virumaa.
 Tõnnemann, Leopold — VI — Kirbla p. ag. Läänemaa.
 Tisker, Alma — VI — Hellamaa p. ag.
 Taliga (Gerberson Harri), Harivald — VII * — Riisaküla
 p. ag. Pärnumaa.
 Talver, Leida — VII — Simuna p. ag. Virumaa.
 Tankler, Leonora — VIII * — Eisma, Kiviküla. Virumaa.
 Tenneberg, Armin — VIII * — Torma, Rakvere. Virumaa.
 Tiisfeldt, Hermann — VII — Lüganuse p. ag. Virumaa.
 Tamm, Isete — VIII * — Tudulinn, Lemmaku. Virumaa.
 Tomband, Agnes — VIII * — Vihula p. ag. Virumaa.
 Tamjärv, Laine — VIII * — Tamsalu p. k. 23. Virumaa.
 Tammisto (Tammann), Hendrik — VIII * — Jälevere p. ag.
 Viljandimaa.
 Tepomees, Johannes — IX † — Lackvere, Muuga. Virumaa.
 Tammik, Hermine — IX — Sonda jaam, Virumaa.
 Tamm (Pöder), Sinaida — VI * — Kallivere p. ag. Virumaa.
 Tamm, Melanie — IX * — Kunda al. Virumaa.
 Tenneberg, Valter — IX * — Torma, Rakvere. Virumaa.
 Tamjärv, Lembit — IX * — Tamsalu, Naistevälja. Virumaa.
 Tuus, Hermann — IX * — Laimjala, Saaremaa.
 Talts, Hildegard — IX — Kunda as. Virumaa.
 Talsen, Helene — IX * — Madapä p. ag. Rakvere. Virumaa.
 Toiger, Magda — IX * — Kunda-Malla, Iila k. Virumaa.
 Toiger, Aleksander — IX * — Kunda-Malla, Iila k. Virumaa.
 Tiilen, Jakob — X * — Kunda vabrik. Virumaa.
 Timm, Eugenie — X — Kunda as. Virumaa.
 Tallenhoff, Meeta — X * — Rapla. Harjumaa.
 Taalbach, Helmi — X * — Aaspere p. ag. Virumaa.
 Tang (Seema), Serafima — X — Tagavere p. ag. Saaremaa.
 Uudam, Nikolai — I — Kunda, Kutsala k. Virumaa.
 Uustalu, Milde — I — Kunda, Kaliküla. Virumaa.
 Uulmann, Osvald — IV — Tudulinn, Roostaja. Virumaa.
 Uusmees, Elsa — VII — Vaivara p. ag. Virumaa.

Uustalu, Elsa — VIII * — Sõmeru p. ag. Kohala as. Virum.
 Uulmann, Osvald — X * — Kunda vabrik. Virumaa.
 Vellau, Artur — I * — Kolga, Lilleoru. Harjumaa.
 Veisbach, Emma — I — Tapa 43. Järvamaa.
 Veemann, Helene — I — Kunda vabrik. Virumaa.
 Varma, Elisabet — II — Viinistu p. ag. Harjumaa.
 Varma, Hilda — II — Kabbale Borga, Soome.
 Vissak, Linda — IV * — Kunda-Malla. Virumaa.
 Vinkel, Renate — VIII * — Kunda-Malla, Iila k. Virumaa.
 Vöö, Paul — V — Kärdla, Uus t. 3. Harjumaa.
 Veel, Oskar — V * — Hiiu-Keina, Hiiumaa.
 Vasar, Villem — IV — Tartu.
 Veelmann, Salme — VI — Kunda al. Virumaa.
 Venig, Erna — VI * — Simuna p. ag. Virumaa.
 Veikmnn, Arved — VI — Kiltsi as. Virumaa.
 Vaher, Viktor — VI — Orissaare, Tagavere p. ag. Saaremaa.
 Vares, Benita — X — Paasvere p. ag. Virumaa.
 Väljaots, Raja — VII * — Orissaare, Suurvald, Saaremaa.
 Vaarend, Johannes — VII * — Rasina p. ag. Tartumaa.
 Vosberg, Olga — VII * — Eisma p. ag. Kandle as. Virumaa.
 Väärtnõu, Ida — VII * — Kuivaste, Muhu.
 Veisbach, Irma — IX * — Toolse, Kunda. Virumaa.
 Vernik, Veera — X * — Sangaste, Lauküla p. ag. Valgamaa.
 Veiderpass, Linda — X * — Ambla, Jootna as. Virumaa.
 Väljaots, Leida — X — Kunda, Ojaküla, Virumaa.
 Värtson (Poomann) Hilda — I — Kunda, Ojaküla, Virumaa.
 Veltmann, (Kask) Hilda — III — Iisaku, Varesmetsa, Virum.
 Verlün (Kaal), Juuli — IV — Orissaare, Tüdu pk. Saaremaa.
 Öun, Rosalie — V * — Avinurme, Piilsi. Tartumaa.
 Ööbik, Ella — VI — Kiiu, p. ag. Harjumaa.
 Öunmann, Ervin — VIII * — Tudulinna, Kellasaare, Virum.

~~Sf~~
~~14327~~
A23506:9

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00576716 1